Štev. 288 Poštnina plačana v gotovini (Tasse corrente con la posta) V Trstu, v nedeljo 18. decembra 1921 Posamezna številka 20 stotink Letnik XLVI

Izhaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina — Lastnik tiskarna Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 7.—, pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 stot. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi naročnika in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

SLEPA POLITIKA

Zastopniki avstrijske republike so zapustili tik pred sklepom ljudskega glasovanja Šopronj in odrekli v znak protesta vsako nadaljnje sodelovanje. Dunajsko časopisje je začelo nato zelo ostro in strastno napadati zunanjega minstra Della Torretto. Očitajo mu, da je podpiral s svojim vplivom in z vso svojo močjo interese reakcionarne Horthyjeve vlade in iztrgal Avstriji Burgenland. Če se spominjamo prijaznih in prisrčnih besed, s katerimi je avstrijski tisk še pred par meseci govoril o Italiji, spoznamo takoj, da pomeni ta nenadna ostrina avstrijskega časopisja popolen preokret v zunanji politiki male republike. Avstrija se odmika Italiji in ker ne more živeti osamljena v Srednji Evropi, se nujno približuje Malemu sporazumu. Vesti, ki nam ravnokar prinaša brzojavna žica, javljajo, da je bil predsednik avstrijske republike gospod Hainisch te dni v Pragi in so ga Čehi sprejeli z vso svečanostjo. Ministrski predsednik Beneš je naznanil pri tej priliki javnosti, da je čehoslovaška republika sklenila z Avstrijo gospodarsko in politično pogodbo. S tem Avstrija sicer ni še vstopila v Mali sporazum, vendar je praktično z njim že precej tesno zvezana.

Ta dogodek obrača zopet našo pozornost na vnanjo politiko Italije. Odkar je Della Torretta prevzel vodstvo zunanjih poslov, se je namreč znatno spremenila vloga Italije v Srednji Evropi. Za časa Giolittija so vladali prisrčni odnošaji med Rimom in Dunajem, Italijani so znali spretno izrabiti nezadovoljnost Avstrijcev s saintgermainsko mirovno pogodbo in so podpirali avstrijske zahteve po združitvi z Nemčijo. S tem so manjšali in slabili vpliv Francije v Srednji Evropi. Z druge strani so pletli vedno ožje stike s čehoslovaško republiko in vse je kazalo, da se ustanovijo med Čehi in Italijani trajni odnošaji zavezništva.

Sforza je znal prav dobro izrabljati pogosta nesoglasja, ki so nastajala med Čehoslovaško in Francijo radi Poljske ali različnih gospodarskih vprašanj, kakor na pr. radi izvoza češkega sladkorja. Najbolj pa je znal prikleniti Sforza Čehe nase s tem, da jih je podpiral v njihovem sporu s Poljaki, ki so ljubljenci Francije. Vse je kazalo, da se bodo Čehi polagoma oprostili francoskega vodstva in zapadli vplivu Italije. Potom Čehov so imeli Italijani vpliv na Mali sporazum, to se pravi na največjo zvezo držav v Srednji Evropi. Višek svojih uspehov je dosegla Italija meseca julija tega leta, ko je Romunija pred vstopom v Mali sporazum vprašla v Rimu Giolittija za privoljenje. Nikdar še ni bila žela Italija takega diplomatičnega uspeha. Vse je kazalo, da je nadvladje francoske republike v obdonavskih državah omajano in da bo moral francoski militarizem deliti z Italijo svojo oblast nad evropsko celino.

V tem pa je izbruhnila na Ogrskem habsburška pustolovščina. Malemu sporazumu se je zdelo zadržanje Italije dvoumno, Čehi pa so bili tedaj itak že vznevoljeni radi nastopa Della Torrette v sporu radi Burgenlanda. Vsem je še v živem spominu, kako je hotel tedaj Beneš posredovati med Avstrijo in Ogrsko in kako je nato Della Torretta Beneševo posredovanje preprečil. Vzel je Čehom zadevo iz rok in sklical zborovanje v Benetke. S tem korakom se je bil Della Torretta zameril Čehom in Avstrijcem. Od tedaj dalje se je pričel Mali sporazum in se je pričela Avstrija odmikati italijanskemu vplivu. Čehi so se približali Poljakom in sklenili z njimi gospodarsko in politično pogodbo. V tej pogodbi jemlje Čehoslovaška poljsko-francosko konvencijo na znanje, Poljska pa odobrava zvezo, ki so jo sklenili Čehi, Jugosloveni in Romuni. Čehoslovaška se celo obvezuje, da bo v slučaju poljsko-ruskih sporov nevtralna. Razen tega dovoljuje Čehoslovaška Poljakom, da smejo v slučaju vojne prevažati preko čehoslovaškega ozemlja orožje. Ta pogodba je največje važnosti.

Iz gornjih dejstev je razvidno, da se dviga v Evropi silni sistem držav, ki obsega Čehe, Jugoslovene, Romune, Poljake in avstrijske Nemce. Ta velika organizacija stoji pod vodstvom Francije. S tem se je premoč francoske republike v Evropi neznansko utrdila.

Italijanski tisk napada radi teh neuspehov Della Torretto. «Il Popolo Romano», morda največji list Italije, trdi, da nosi vnanji minister najtežjo odgovornost za te dogodke. Očita mu nesposobnost in pomanjkanje vsake velikopoteznosti. «Le ena poteza se da razločiti v njegovem negativnem delovanju in to je poteza njegovega ozkega in reakcionarnega duha.»

Jugoslavija

Sporazum med demokrati in radikali.

BELGRAD, 17. Predsednik narodne skupščine dr. Rybar je sklical po kraljevi želji zastopnike radikalnega in demokratskega kluba. Na sestanku se je baje dosegel med obema strankama sporazum. Demokratskemu ministru notranjih stvari bo prideljen radikalski podtajnik, a radikalskemu ministru za agrarno reformo demokratski podtajnik. Rešitev krize se pričakuje vsak hip.

Ameriško brodovje v Splitu. — Svečan sprejem. — Govor ameriškega admirala

SPLIT, 16. Te dni je priplul v tukajšnjo luko drednot Zedinjenih držav «Utah». Na Obali je sprejelo ameriškega admirala Niblacka vojaštvo. Godba je zasvirala ameriško himno, admiral pa je pozdravil vojake s «Pomozi Bog, junaci!» Na banketu, ki se je priredil njemu na čast, je imel admiral Niblack pomemben govor, v katerem je naglašal, da zasleduje Amerika povsod nesebično politiko. Med tem ko podpira Amerika narode, ki trpe brez svoje krivde, nima interesa za narode, ki sklepajo tajne pogodbe ter se hočejo okoristiti z vsakim političnim položajem z namenom, da pridobe nekaj za sebe, in ki skušajo trgovinsko izrabljati narode drugih držav v svojo korist.

Zedinjene države so mnenja, da je vsaka teritorialna posest brez vrednosti, ako ni dosežena po svobodni volji njenega prebivalstva. Teritorij, ki se ohranjuje z bajoneti, ni končno nič drugega, kakor mrtev kapital.

Admiral obžaluje, ker po treh letih sklenjenega premirja obstoje še vedno nerešena vprašanja na Jadranu. Želi, da bi se Split razvil kot velika luka v koristni tekmi z Benetkami, Trstom in Reko. Upa, da bo ob svojem ponovnem prihodu na Jadransko morje našel vse v najboljšem finančnem stanju in da bodo takrat dobri odnošaji med vsemi narodi v resnici vzpostavljeni.

Čehoslovaška

Politični sporazum med Čehoslovaško in Avstrijo

PRAGA, 17. Snoči je priredil ministrski predsednik Beneš pojedino v čast kancelarju Schoberju. V napitnici se je Beneš zavalil predsedniku Hainischu in kancelarju Schoberju za njun obisk, ki ima veliko politično važnost. Vse težkoče in vsi spori spadajo od danes dalje v preteklost. Na gospodarskem, socialnem in moralnem polju — je rekel Beneš dalje — iščemo že tri leta poti, ki naj nas dovedejo do stalne ureditve Srednje Evrope. **Sosedi smo, imamo iste gospodarske in od danes naprej tudi iste politične interese.** Ni bilo mogoče drugače, kakor da se je tej politični potrebi dal stvaren izraz. Povodom Vašega obiska smo to storili, odpravili smo težkoče gospodarskega in finančnega značaja ter smo sklenili politični sporazum, s katerim je novi red v Srednji Evropi zagotovljen in ki pomeni velik korak naproti splošnemu miru. Sporazumeli smo se, da bomo vsak spor rešili na prijateljski način, da se bomo v slučaju težkoč obračali do Zveze narodov in njenega mednarodnega razsodišča ter da se bomo medsebojno podpirali v obrambi take skupne politike.

Kancelar Schober je rekel v odgovoru, da bo sedanji sestanek brez dvoma imel najboljše posledice za obe državi. Sklenjeni sporazum pomeni nov napredek v odnošajih med obema državama. Obe državi sta se prepričali, da je dobro ene odvisno od dobro druge. S sporazumom glede razsodišča sta dali Čehoslovaška in Avstrija dober zgled vsem drugim državam.

Hainisch pri Masaryku

PRAGA, 17. V četrtek predpoldne po uradnem sprejemu pri predsedniku Masaryku, sta imela čehoslovaški ministrski predsednik Beneš in avstrijski kancelar Schober pogovor o gospodarskih vprašanjih in o političnih dogodkih zadnjih dni. Popoldne je bil Schober pri predsedniku Masaryku. Zvečer je bila v čast avstrijskemu dposlanstvu pojedina, katere so se udeležili vsi člani čehoslovaške vlade, zastopniki iz obeh zbornic in mnogo drugih uradnih oseb.

Hainisch je odpotoval s Čehoslovaškega včeraj predpoldne. Z meje je poslal predsedniku Masaryku brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje v toplih besedah za prisrčen sprejem in izraža upanje, da se bo prijateljstvo med obema državama v bodočnosti uspešno razvijalo.

Praškemu listu «Prager Tagblatt-u» je dal predsednik Hainisch sledečo izjavo: «Avstrija potrebuje kredite in obe državi imata isti cilj, t. j. da se odpravi nasilje in na njeno mesto dene prijateljstvo. Prijateljstvo med Čehi in Nemci se da ostvariti kakor vsaki drugi načrt. Masaryk je eden prvih mož v Evropi. Avsrija želi biti v prijateljskih odnošajih z vsemi svojimi sosedi, med katerimi sta Nemčija in Čehoslovaška najpoglavitnejši.» V nadaljevanju je Hainisch rekel, da ima glede gospodarske bodočnosti Avstrije najboljše upe in da bodo imela pogajanja, ki se sedaj vršijo, blagodejne posledice.

Neki avstrijski izvedenec je izjavil, da gre pri sedanjih pogajanjih med Avstrijo in Čehoslovaško predvsem za to, da se določi način izvajanja trgovske pogodbe, ki je bila sklenjena v mesecu maju.

Italija

Nadaljevanje razprave o začasnem proračunu. — Aretacija italijanskih ribičev v dalmatinskih vodah

RIM, 17. Po razpravi o spopadu med socialisti in fašisti v Bresci, tekom katere je vlada, kakor po navadi, izjavila, da je... ukrenila vse potrebno za kaznovanje krivcev in da so varnostni organi postopali povsem nepristransko, je podtajnik za vnanje stvari Valvassori Peroni poročal o aretaciji in o zaplenitvi kjozotskih ladij s strani jugoslovenskih oblastev v Dalmaciji.

Po poročilih italijanskega konsula v Šibeniku je ribaril oddelek kjozotskih ladij dva dni med otokoma Pagom in Maonom, nakar se je vsidral v nekem zalivu južno od Novalje. Na tretji dan so jugoslovenska oblastva zahtevala od ribiškega poveljnika dokumente, ki so se poslali pristaniškemu poveljništvu v Šibenik. Šibeniško pristaniško poveljništvo je izjavilo, da so ribiči prekršili obstoječi dogovor o ribarenju. Medtem so ribiške ladje zapustile novaljsko luko in odplule v Veliki Lošinj. Šibeniški poveljnik je zagotovil, da bo dal uvesti preiskavo o dogodku, ker ni še izvedel za vzrok, zaradi katerega so bile ribiške ladje ustavljene. Vlada bo na vsak način skrbela, da se spoštuje pravica italijanskih državljanov, v kolikor jim gre.

Kar se tiče dogovora o ribolovu, je izjavil podtajnik, da ta dogovor ni še bil odobren, upa pa, da bo kmalu odobren, in sicer v predstoječih pogajanjih za sklenitev trgovskega dogovora z Jugoslavijo.

Fašist Giurati in zadrski poslanec Krekich sta zahtevala od vlade, naj poskrbi, da se naredi konec neprekidnim incidentom na vzhodni jadranski obali.

Tekom nadaljnje razprave o izgredih v Raveni ob priliki proslave Dantejeve šeststoletnice je prišlo do hudega prerekanja med fašisti in socialisti, ker je neki socialistični poslanec izjavil, da fašisti niso prišli v Raveno proslavljat Dantejevo šeststoletnico, temveč kazat svojo moč.

Končno se je mogla nadaljevati razprava o začasnem proračunu.

Socialist Mattetti je kritiziral poročilo finančnega ministra z vseh strani. Predvsem je ugotovil, da število javnega dolga ni točno, ker ni še znano, koliko avstrijskega dolga bo morala Italija prevzeti; tudi ni še znan obračun o izmenjavi avstrijskega dolga.

Upanje, da bodo Italiji dolgovi v inozemstvu oproščeni, je šlo po vodi, ker si je italijanska vlada pokvarila položaj nasproti Zedinjenim državam s tem da je sprejela francoski militaristični program. Vlada ni še udejstvila svojega programa o razorožitvi, ker je pod orožjem še 240 tisoč mož. Razen tega se je zvišalo število kraljevih stražnikov in orožnikov, ki se nameravajo uporabiti tudi v kakem morebitnem mednarodnem spopadu.

Poročilo finančnega ministra je razen tega pomanjkljivo, ker je skušal na vse mogoče načine zmanjšati pred zbornico primanjkljaj, ki je v resnici večji, nego je razvidno iz poročila.

Socialistični poslanec je tudi očital zakladnemu ministru, da so njegova predvidevanja o dohodkih zelo pretirana, posebno, v kolikor gre za Julijsko Krajino, kjer se v imenu patriotizma vrše nerednosti, katerim se mora narediti konec.

Mattetti je zaključil, poudarjajoč, da je primanjkljaj kroničen kljub navideznemu zmanjšanju. Dolg rase in tudi zmanjšanje množine papirnatega denarja je samo navidezno; vladna politika povzroča celo inflacijo prometa papirnatega denarja. Posebno nevarna je njena finančna politika, ki sili občine, da pogrezajo v nove dolgove. Sedanja vlada ni nikakor zmožna za udejstvitev programa, ki bi mogel izboljšati državne finance.

Sedanja zbornica ima izrecno smer levice, vlad pa se orientira v smeri desnice. Takemu položaju se mora narediti konec. Država rabi močno vlado; če sedanja vlada ne čuti dolžnosti, da odstopi, jo mora zbornica vreči.

Bonomijev «strategični umik»

RIM, 16. Bonomi se je začel umikati. Pred tremi dnevi je časopisje javilo, da je ministrski predsednik sklenil razpustiti fašistovske naskočne oddelke, predvčerajšnjim so fašisti izdali proglas, v katerem naznanjajo, da je vsa fašistovska politična stranka en sam naskočni oddelek, včeraj pa je izdala — vlada proglas, v katerem ublažuje vtisek vesti, ki so jih objavili listi. Proglas pravi:

«Napačne vesti so pripisale iniciativi tega ali onega vladnega člana nove ukrepe za potlačenje žalostnih spopadov, ki se še vrše po nekaterih italijanskih pokrajinah. Te vesti so neutemeljene.

Gre le za akcijo splošnega značaja, ki jo vlada razvija v skladu s svojimi izjavami v zbornici. V govoru od 6. novembra, pred glasovanjem, je ministrski predsednik izjavil, da namerava ščititi pred nasilstvi vse stranke, katerih propaganda in organizacija se vrši v mejah zakona. Ministrski predsednik je tudi izjavil, da ne namerava dovoljevati ne ljudskim arditom, ne rdečim stražam, ne naskočnim oddelkom, da bi sestavljali naskočne oddelke, ki so podvrženi določbam kazenskih zakonov.

V skladu s temi izjavami, odobrenimi v zbornici, pripravlja ministrstvo za notranje stvari potrebne ukrepe za strogo izvršitev že izdanih določb glede razorožitve državljanov in za preprečitev ter potlačenje vsakega poizkusa ustanavljanja oboroženih organizacij med strankami, ki se bore.»

Da pa bo odstranjen vsak dvom glede vladnih namenov, se je dal podtajnik za notranje stvari Teso obiskati od urednika lista «Giornale d'Italia», kateremu je izjavil, da je ravno prišel od nekaterih fašistovskih poslancev, kateri niso... prav nič ugovarjali temu vladnemu ukrepu. Sicer pa je vsako razburjanje nepotrebno, ker sedanji ukrep ni nikomur v škodo in je povsem v skladu z že izdanimi ukrepi za razorožitev državljanov in ne vsebuje torej nič novega. Vlada hoče biti nepristranska in namerava nastopiti proti vsem oboroženim organizacijam brez razlike na to, kateri stranki pripadajo.

Doslej je vlada pokazala, da misli resno, edino-le s tem, da je odpustila kremonskega podprefekta, kateremu je odvzela čin in plačo, ker je dovolil, da vozijo po mestu avtomobili z oboroženimi skupinami. Gospodu Wenzlu pa se baje še vedno prav dobro godi...

Ko bi nas izkušnje ne učile, da rimski državniki ne jemljejo preveč tragično svojih izjav in obljub, bi kljub vsemu zgoraj omenjene izjave ministrstva za notranje stvari imele kak pomen, tako pa veljajo bržkone, kar so veljale dosedanje izjave oziroma obljube.

Italija hoče imeti mornarico enako francoski

MILAN, 17. «Corriere della Sera» javlja iz Washingtona, da je konferenca za razorožitev zadela ob nove, skoraj nepremostljive ovire. Anglija, Japonska in Amerika so se že sporazumeli glede Hughesovega načrta za razorožitev; udejstvitev tega dogovora je bila odvisna edino-le od tega, ali ga podpišeta tudi Francija in Italija z ozirom na moč njune mornarice. Francija je takoj sporočila, da smatra potrebno za svojo varnost mornarico 350 ton in bi morala torej zgraditi še za 120 ton vojnih ladij. Če bi se ta francoski predlog sprejel, bi morale tudi Anglija, Amerika in Japonska sorazmerno povečati svojo vojno mornarico.

Ko je italijanski zastopnik Schanzer slišal za francosko zahtevo, je takoj sporočil, da zahteva Italija enako mornarico, kakor jo bo imela Francija, ker njen položaj ne dovoljuje, da bi imela slabejšo mornarico od kake druge sredozemske države. Kar pa se tiče števila ladij teh dveh mornaric, je Schanzer za najmanjše število, ki ga dovoljuje varnost države.

Francija

Komisija za odškodnino ne bo upoštevala nemških opravičevanj.

PARIZ, 17. Komisija za odškodnino je prejela včeraj nemško noto, v kateri prosi nemška vlada za odgoditev predstoječega roka za plačanje odškodnine.

«Matin» javlja, da bo komisija bržkone sprejela odškodninski obrok, določen za 15. januarja, da pa bo dokazala Nemčiji neupravičenost njenih ugovorov.

Vprašanje odnošajev med Francijo in Vatikanom pred senatom. — Vlada dobila zaupnico.

PARIZ, 17. Včeraj se je nadaljevala v senatu razprava o odnošajih med Francijo in Vatikanom. Bompard, levi republikanec, je naglašal, da želijo Alzačani in Lorenci, naj se za njih dežele še dalje ohranijo določbe konkordata. Veljavnost konkordata pa se ne more zamisliti, ne da bi država imela istočasno svojega poslanika pri Vatikanu. Neodvisni socialist Flaissières je rekel v svojem govoru, da se bo papežev nuncij bavil v Parizu gotovo tudi z vprašanji francoske notranje politike, seveda z narodnega stališča. Sploh so vsi govorniki, ki so nastopali proti obnovitvi stikov med Francijo in Vatikanov, enodušno naglašali, da bo imela ta obnovitev neprijetne posledice za notranje politično življenje Francije. Te posledice se bodo pojavile — po mnenju nasprotnikov stikov z Vatikanom — v obliki verskih bojev, ki se bodo zopet razvneli. Stem bo spravljen zakon o ločitvi države od cerkve v resno nevarnost in z njim vsi zakoni, o laiciteti.

Ker je obnovitev diplomatskih stikov med Francijo in Vatikanom delo sedanjega ministrskega predsednika Brianda, je postalo to vprašanje hkratu vprašanje zaupanja ali nezaupanja napram sedanji francoski vladi. V svojem odgovoru na razne interpelacije je Briand vsled tega odločno branil svojo politiko napram Vatikanu. Ako sem storil ta korak — je rekel Briand — sem ga storil za to, ker so interesi Francije zahtevali hitro odločitev. Kljub temu da je Francija imenovala svojega poslanika pri Vatikanu, vprašanje obnovitve diplomatskih stikov s sv. stolico še ni rešeno, temveč ima o njem zadnjo besedo parlament. Ako misli parlament, da bo poslaništvo pri Vatikanu na škodo Francije, tedaj mora zrušiti vlado. On pa želi Franciji drugačno politiko, kajti poleg nekega dobička bi odprava poslaništva prinesla s seboj ogromno škode, katero ni smeti prezreti. Briand je naglasil, da Francija ni mogla prezirati Rima brez velikanske škode. On je prosil parlament za kredite, ki so bili potrebni za otvoritev poslaništva, ker je smatral, da bo to Franciji koristno. Dalje je povedal, da je hotel imeti vsa zagotovila, da se dogodki iz l. 1904. ne bodo ponovili. Vatikan pa je s svoje strani izjavil, da bo upošteval zakon o ločitvi cerkve od države in o kongregacijah. Briand je nato naglašal, da se verska združenja nahajajo v Zedinjenih državah, na Portugalskem in v Švici, ne da bi jih oblastva ovirala, torej bi lahko obstojale tudi v Franciji. Ni moja naloga — je rekel dalje Briand — da bi spodbujal cerkev, naj ustanavlja v Franciji kongregacije, toda mislim, da ni nikakor v interesu Francije, da bi se taka sila, kakor je katolicizem, nahajala na Francoskem izven zakona. Želim le, da se cerkev vrne na zakonita tla in da opusti gotove politične cilje. Dalje je rekel Briand, da so se člani verskih kongregacij povrnili v Francijo ob času vojne, toda tudi prej jih Francija nikdar ni silila, da naj zapustijo deželo. Nato je sporočil neko poročilo tedanjega poslanika pri Vatikanu gosp. Jonnarta. To poročilo pravi, da stoji sv. stolica na stališču, da se morajo zakoni o laiciteti spoštovati. Ako bo Vatikan, kakor so rekli nekateri senatorji, prosil, naj se ta zakon ublaži, to še ne pomeni, da bo vlada ugodila tej zahtevi. Ob zaključku je rekel Briand, da se to vprašanje tiče izključno zunanje politike. Celo vprašanje sem vestno proučil in lahko trdim, da odgovarja obnovitev diplomatskih stikov z Vatikanom interesom Francije, Ko bi se ne bil odločil za otvoritev poslaništva pri Vatikanu, bi ne bil storil svoje dolžnosti. Senat naj promatra to vprašanje, kakršno je, to se pravi kot zunanjepolitično vprašanje in naj v teh mejah izreče svojo sodbo.

Senat je odobril s 174 glasovi proti 129 resolucijo, s katero se odobrava obnovitev diplomatskih stikov s sv. stolico in politiko vlade napram Vatikanu.

Anglija

Položaj v Indiji. — Prestolonaslednikovo potovanje

LONDON, 17. Po svojem obisku v Allahabadu, kjer je bil od domačinov popolnoma bojkotiran, in po obisku v Benaresu, kjer mu je bil po uradnih poročilih prirejen sijajen sprejem, je angleški prestolonaslednik zapustil rodovitno dolino reke Ganges in indijska tla ter se je odpeljal v Nepal. Nepal je neodvisna država v Himalajskem gorovju. Ta država ima z Anglijo zvezno pogodbo, op kateri ji je s strani Anglije zajamčena pod gotovimi pogoji politična neodvisnost. Prinčeva pot v Nepal ima popolnoma zaseben značaj. Prestolonaslednik se je le odzval povabilu nepalskega vladarja, ki ga je povabil na lov. Prestolonaslednik bo ostal v Nepalu okoli teden dni. Po uradnem načrtu bo princ obiskal po svojem povratku 22. decembra Patno in naslednji dan Kalkuto.

Povodom hipne odsotnosti prestolonaslednika se listi obširno bavijo z uspehi in neuspehi pri njegovih dosedanjih obiskih po indijskih mestih. Bojkot proti prinčevemu obisku je uspel samo v Bombay-u in v Allahabadu, dočim se je prebival po drugih mestih udeleževalo sprejemov v velikem številu. Vtis izgredov, ki so izbruhnili v Bombay-u tik pred prestolonaslednikovem prihodom pa je bil popravljen s sijajnim sprejemom, ki mu je bil prirejen, ko se je izkrcal, in še posebno z ovacijami, ki so mu bile prirejene ob njegovem slovesu. Dejstvo, da se je v Allahabadu bojkot popolnoma obnesel, razlagajo listi s tem, da je prišel prestolonaslednik v to mesto ravno v hipu največje politične napetosti, ki je vladalo v mestu in okolici radi tega, ker je bilo aretiranih par stotin domačih nacionalistov.

Sedanje gibanje proti prestolonaslednikovemu obisku pa je le ena neznatna stran splošnega gibanja proti angleški vladavini. Začetki vsega gibanja gredo nazaj v l. 1885. To gibanje pa je bilo slabo in brez določenih oblik. Ob času vojne l. 1916. je gospa Ana Besant ustanovila prvo indijsko «zvezo za avtonomijo». Že leta 1919. pa je indijski agitator Gandhi potisnil zmerno gospo Besant v ozadje in je začel z odločno protiangleško agitacijo. Dobil je pod svoj vpliv takoimenovani «vseindijski zbor», ki je nekaj podobnega onemu, kar je bil sinfajnovski parlament na Irskem, in pod njegovim vplivom je ta «zbor» sklenil, da se imajo angleška oblastva v Indiji bojkotirati.

Gandhi in njegovi agitatorji porabljajo vsa sredstva, da združijo proti Angležem ves indijski narod. Tako so spretno izrabili nezadovoljstvo indijskih mohamedancev radi ponižanj, ki so bila prizadjana carigrajskemu sultanu s tem, da so se mu odvzele kalifatske pravice nad indijskimi mohamedanci ter se podelile hedžaskemu sultanu, ki je pod pokroviteljstvom Anglije. Od 330 miljonov indijskih prebivalcev je le kakih 60 miljonov mohamedancev. Kljub temu se njihovemu protestu pridružujejo tudi nemohamedanci in tako se počasi ustvarjata enotnost vsega indijskega naroda in njegova enodušnost v odporu proti Angliji. Neuspehi tega gibanja povodom obiska angleškega prestolonaslednika pa dokazujejo, da je to velevažno gibanje še-le v začetku. Zanje je treba pridobiti kmetsko prebivalstvo, katerega je v Indiji 80%, kar bo seveda zahtevalo mnogo napornega dela.

Angleška delavska stranka za izpremembo versailleske pogodbe

LONDON, 17. Skupina zastopnikov delavske stranke je predložila Lloydu Georgeu spomenico s predlogi za rešitev vprašanja brezposelnosti. Med drugim predlaga spomenica izpremembo versailleske mirovne pogodbe. Lloyd George je rekel odposlanstvu, da Nemčija mora plačati vojno odškodnino, ker mora popraviti škodo, ki jo je napravila, predvsem škodo v francoskih pokrajinah. Pod pritiskom francoskega mnenja moram vztrajati pri zahtevi, da Nemčija mora plačati. Gre le za to, da se najde najprimernejši način.

Angleški parlament odobril angleško-irsko pogodbo

LONDON, 17. Doljna zbornica je odobrila mirovno pogodbo med Anglijo in Irsko s 401 glasom proti 80. V gornji zbornici je bila pogodba odobrena s 166 glasovi proti 47.

Odnošaji med Anglijo in Rusijo

LONDON, 17. Včeraj predpoldne je bil ruski trgovski zastopnik Krasin v Downing Street-u, kjer je imel z Lloyd Georgeom dolg pogovor, kateremu je prisostvoval tudi angleški finančni minister. Listi pravijo, da so angleški uradni krogi mnenja, da bo vprašanje obnovitve trgovskih stikov z Rusijo med drugimi tudi predmet razpravam na sestanku med Lloyd Georgeom in Briandom, ki se bo vršil prihodnji ponedeljek.

Amerika

Vprašnje ameriških terjatev v Evropi

NEW YORK, 17. «New York Tribune» se bavi v uvodnem članku z vprašanjem zavezniških dolgov napram Ameriki. List pravi, da bi ne bilo pravično zahtevati od Anglije, naj plača, ko je pač gotovo, da Francija, Italija, Rusija in druge države ne morejo plačati. List je mnenja, da se bo ameriško javno mnenje prej ali slej prepričalo, da je bolje se odreči terjatvam, ki jih ima v Evropi, kakor zahtevati plačilo. Takrat — zaključuje «New York Tribune» — bo ameriška javnost spoznala stvarnost in bo nehala sanjat.

Daljni Vzhod

Prva Japonka, ki zahteva ločitev od moža Veliko pohujšanje

LONDON, 16. Gospa Aki-Ko Ito, sestrična japonskega cesarja, ki je na čelu ženskega gibanja na Japonskem, je vzbudila v Tokiu veliko pohujšanje s tem, da se je javno uprla proti svojemu možu. Gospa Ito je vložila pri sodišču pravdo za ločitev od sedanjega moža, bogatega posestnika premogovnikov, kateri pa da je ne ljubi. V japonskih listih je bilo objavljeno sila pisem na naslov gospe Ito radi te zadeve, toda le malo jih je nji v prilog, kajti večina Japonk je konservativnega mišljenja. Do sedaj ni namreč bilo še nobenega slučaja, da bi ženska zahtevala ločitev zakona. Po japonskih običajih sliši ta pravica le moškemu in večina pisem pravi, da bi razpadla japonska družba na male kose, ako bi javno mnenje dovolilo tako pravico tudi ženskam. Žensko društvo v Fukuoki, kjer je domovala ga. Ito, je sklenilo resolucijo, v kateri izraža svoje zadoščenje nad tem, da je ta ženska zapustila mesto, tako da ne bo mogla pokvariti dobrih običajev drugih žen. Po poročilih japonskih listov ej mož gospe Ito vozil v hišo prostitutke pred očmi svoje lastne žene. Vsako ženo bi tako moževo početje gnalo v obup — pravi po pravici japonski list «Asahi». (Zanimiva sličica o nazorih modernih Japonk in o pojmih, ki jih imajo o svoji ženski časti.)

Albanija

Prevrat v deželi

VALONA, 16. V Tirani se je izvršil prevrat. Nova vlada, ki je jedva 10 dni na krmilu, je namreč dala ukaz, naj se aretirajo prejšnji ministrski predsednik, nekaj ministrov in nekateri bivši pristaši Esad-paše. Vsi ti so zbežali v notranjost dežele. Sploh je ogromna večina prebivalcev proti sedanji vladi. Zadnje vesti pravijo celo, da je podal načelnik vlade Hasan-beg iz Prištine ostavko in zbežal iz Tirane iz strahu pred nasprotniki in da je močan oddelek oboroženih nasprotnikov sedanje vlade pod poveljstvom Ahmed-begom že na pohodu proti Tirani. Neka vest iz Skadra pravi, da je prevzel začasno vlado Hidrošen Kosturi. Splošno se smatra, da je prišla nepriljubljena Hasan-begova skupina do vlade s pomočjo tujega vpliva.

Tihomorski sporazum

Prekleti teden je bil na washingtonski konferenci sklenjen in podpisan takoimenovani ihomorski sporazum med Ameriko, Anglijo, Francijo in Japonsko. Njegova vsebina je bila v našem listu že objavljena. Svetovno časopisje, predvsem seveda časopisje prizadetih držav, se zdi da tega sporazuma ne more nahvaliti. Ker se je sklenil na washingtonski konferenci, vidijo Amerikanci v tihomorskem sporazumu velik moraličen uspeh Zedinjenih držav, ki so to konferenco sklicale. Angleži na glas kričijo, da je bil pretekli teden najlepši, kar jih je Anglija doživela od sklenitve premirja v zadnji veliki vojni. Seveda ne mislijo pri tem samo na tihomorski sporazum, temveč tudi na angleško-irsko pogodbo in najbrže predvsem na zboljšanje angleške valute, ki je sledilo dogodkom preteklega tedna. Veselje bahatih Francozov je nepopisno, kajti s tem, da je tudi Francija vključena v ta sporazum, je bila Francozom izdana diploma velikega svetovnega naroda, katera je bila ob nekem času že v veliki nevarnosti. Najredkobesednejši so kajpada Italijani, kateri teh velikih morskih volkov niso mogli prepričati, da bo tihomorski sporazum trdnejši in trajnejši, ako bodo tudi oni zraven.

Tako velja ta sporazum med visokim svetovnim občinstvom za nekako mojstrsko delo svetovne zgodovine. Žalibog pa je vsa mojstrija tega sporazuma slična v vseh mednarodnih pogodbah. Vse take pogodbe so namreč mojstrska dela sebičnosti in neodkritosrčnosti, sebičnosti in premišljene enostranosti. Neodkritosrčnost washingtonskih diplomatov se kaže že v samem dejstvu, da so sklenili tihomorski sporazum brez ozira na druga zelo važna vprašanja, ki bi jih morala washingtonska konferenca rešiti. Kitajsko in sibirsko vprašanje je tam kjer je bilo pred konferenco. Edino «zadoščenje», ki so dobili Kitajci, je spoznanje, da so jih druge države prepustile na milost in nemilost Japoncem, ker so jih prisilile, da se morajo direktno sporazumeti s svojimi nenasitnimi sosedi. To je seveda pomenilo za Kitajce še pred začetkom pogajanj popoln neuspeh. Čim je bil tihomorski sporazum sklenjen, so začeli načelniki eden za drugim izjavljati, da je glavna naloga konference končana, ter so se začeli vračati domov, kamor so jih klicali «važni posli». V istem času in kakor po naročilu so se začele pojavljati nove in nepredvidevane težkoče v vprašanju skrčenja vojnih mornaric, tako da je prišla vsa ta zadeva na mrtvo točko, kakor nam dajajo razumeti besede, ki prihajajo iz ust uradnih konferenčnih krogov. Sporazumeli so se glede varstva svojih posestev na Tihem morju, vsak ostane pri «svojem» deležu, toda vojne ladje bi el bilo škoda uničiti. Glede starih, ki itak niso več za nobeno rabo, bi ne nasprotovali, toda novih, ki so edine porabne v modernih bitkah, hočejo ohraniti nedotaknjene.

Tako bo vprašanje razorožitve na morju in na kopnem splavalo po vodi, oziroma bo zavzelo tako obliko, da bo ostalo vse pri starem. Večjega medsebojnega nezaupanja bi si prizadete države ne bile mogle izraziti. Toda diplomati so tega vajeni, ljudstva pa morajo itak molčati, kvečjemu smejo prikimovati. Kakor pa razdvaja washingtonske diplomate na eni strani medsebojna neodkritosrčnost, tako jih na drugi strani združuje sebičnost. Tihomorski sporazum nas spominja na pogodbo o zvezi narodov. Zveza narodov pomeni v Evropi absolutno nadvladje treh velesil Anglije, Francije in Italije na moralno in materialno škodo drugih manjših držav. Ker je Japonska tudi v Zvezi narodov, lahko rečemo, da je vsa evropska politika v rokah četvorice: Anglije, Francije, Italije, Japoonske. Delokrog te četvorice pa ni segal tudi na svetovno Tiho morje, ker se Amerika ni hotela pridružiti Zvezi narodov. **Bilo je torej treba spopolniti Zvezo narodov z novo četvorico.** To se je doseglo v Washingtonu s tihomorskim sporazumom. Svetovni imperializem obeh četvoric je sedaj jasno formuliran v vsem sijaju mednarodnih fraz in v vsej svetosti mednarodnih pogodb.

S tem je naloga washingtonske konference, kakor so si jo začrtali diplomati, **rešena,** delo izčrpano in diplomati lahko gredo domov. Kaj nas brigajo Rusija, Kitajska in Nemčija in razne druge dežele. Saj smo se pač ravno zato omejili samo na otoke, da nam ostanejo svobodne roke na suhem. Sicer pa imamo za vsak slučaj na razpolago Zvezo narodov, ki nam je vedno na razpolago, ako se kaj zgodi, kar bi znalo biti v kvar našemu imperializmu in našemu nadvladju na kopnem.

In tako se washingtonska konferenca v resniti lahko smatra že za končano. Amerika, ki je konferenco sklicala in obljubljala narodom novo dobo miru in sprave, je dosegla v polnem obsegu vse, kar je nameravala. Neznosna mora, ki jo je tlačila že deset let, namreč angleško-japonska zveza, je padla. K temu velikemu uspehu se pridružuje drugi, ki ima za njeno sedanjo politiko skoraj enako važnost. Ameriki se je namreč posrečilo doseči, da je najvažnejše vprašanje, ki zares zanima ves vesoljni svet, t. j. vprašanje finančne in gospodarske obnovitve sveta, ostalo popolnoma v ozadju. Enostranost konference glede tega vprašanja kakor sicer tudi glede drugih izvira iz istega prvotnega vzroka: nasprotje prizadetih imperializmov. Pri tej zadevi bi moralo priti v pretres vprašanje medzavezniških dolgov in prav gotovo tudi vprašanje medsebojnega brisanja dolgov. Amerika, ki se boji splošnega bankrota v Evropi, bi bila pripravljena brisati večino svojih terjatev, ko bi ne bilo Anglije. Anglija dolguje Ameriki največ med vsemi državami. Toda ta država ima pred Meksikanskim zalivom in v Karaibskem morju, t. j. tik pred nosom Amerike, polno otokov, ki nimajo za Anglijo nobene strategične vrednosti. Amerikanci bi te otoke prav radi imeli v svoji lasti in za to pravijo: Ako Anglija ne more plačati v gotovini, naj nam plača v naravi, naj nam odstopi Bahamske, Bermudske in druge otoke, ki so pred vrati Amerike. Ker pa Anglija ne mara «žrtvovati» teh otokov, noče tudi Amerika ničesar slišati o brisanju svojih terjatev in o svetovni gospodarski konferenci sploh.

Tako je imperializem Amerike in Anglije zakrivil, da je ostalo najvažnejše vprašanje ob strani, ako ni popolnoma pokopano. Kakor v tem vprašanju, tako je nasprotje med prizadetimi imperializmi onemogočilo temeljito rešitev tudi vsakega drugega vprašanja. Zato bo res uspeh washingtonske konference zelo enostranski. Zraven tega da je bil tihomorski sporazum podpisan brez ozira na Rusijo, ima tudi to slabost, da je le nekaka izpopolnitev Zveze narodov. Kakor ni Zveza narodov odpravila nasprotij med svojimi člani, tako jih tudi ne bosta odpravila tihomorski sporazum in washingtonska konferenca, naj bodo nje končni sklepi glede mornaric ter daljnovzhodnega vprašanja kakršnikoli. Nevarnost novih sporov in novih vojn v bodočnosti bo strašila dalje . . .

Delovanje naših poslancev

Naši poslanci so vložili na vlado sledeče interpelacije:

Š č e k: Kaj namerava vlada v bodočnosti ukreniti, da bo mogel Trst vsaj deloma obnoviti svoje trgovinske stike z zaledjem. — Šček: Kaj je podvzela vlada proti orožnikom v Vranji v Istri radi okrutnega trpinčenja tamkajšnjih kmetov. — Šček, Lavrenčič: Ali namerava vlada italijanskim državljanom, ki morajo radi nujnih privatnih opravil potovati v Avstrijo ali Jugoslavijo, olajšati prehod čez mejo. — Šček, Podgornik, Lavrenčič: Kdaj misli vlada nehati s preganjanjem slovanskih sodnikov v Julijski Krajini. — Šček, Podgornik: Iz katerih razlogov se preganjata — med mnogimi drugimi — sodnik Milič v Gorici in sodnik Kompara v Tolminu. — Šček, Podgornik, Lavrenčič: Ali ne smatra vlada za umestno, da se vpriče velike brezposelnosti v Julijski Krajini zaposlijo pri državnih obratih predvsem državljani iz Julijske Krajine in šele v drugi vrsti sodržavljani iz drugih pokrajin; ali smatra vlad upoštevajoč moralno-politični moment za koristno, da je brezštevilno državljanov iz starih pokrajin zaposlenih v Julijski Krajini, dočim morajo tisoči julijskih krajinščanov obubožati. — Šček: Kaj namerava vlada ukreniti, da se bo glede javnih napisov na železniških postajah v slovanskih krajih Julijske Krajine upoštevalo načelo dvojezičnosti. — Šček: Kaj namerava vlada ukreniti, da se bo glede javnih napisov na železniških postajah v slovanskih krajih Julijske Krajine uvaževalo načelo dvojezičnosti kakor v Gornjeadiški Krajini. — Šček: Ali namerava vlada podvzeti kar je v njen moči, da se pri vzpostavitvenih delih v odrešenem ozemlju namestijo v prvi vrsti državljani iz Julijske Krajine. — Šček: Ali misli vlada kmetom na Goriškem, kjer je poljedelstvo vsled po vojni povzročenega razdejanja za nekaj let obsojeno na neproduktivnost, dovoliti olajšave pri davkih. — Podgornik, Šček: Kakšen je izid kazenske preiskave proti storilcem in sokrivcem požiga Narodnega doma (Hotel Balkan), ki se je zgodil 13. julija 1920. v Trstu, in ali so se storilci in sokrivci izročili sodišču, ki je poklicano da sodi o takih zločinih. — Podgornik, Šček: Ali odgovarja vest, katero so prinesli listi in katera pravi, da je 12. decembra 1921. pozno zvečer gruča fašistov zažgala gledališko dvorano Narodnega doma v Barkovljah, resnici in ali so se krivci tega zločina izročili pristojnemu sodišču; dalje, kako si je treba razlagati, da tega zločina niso preprečili organi javne varnosti.

Interpelacije glede ljudskih šol v Istri

Podgornik, Lavrenčič: Zakaj so se zaprle deželne ljudske šole s slovanskim učnim jezikom v nastopnih krajih:

Okraj Kopar: Hum, Draguč, Ročko polje, Račice, Koštabona, Krkavce, Sergače, Gažon, Puče, Rižana.

Okraj Pazin: Boljun, Borut, Paz, Sušnjevica, Vranja, Učka, Brest, Rabac, Gologorica, Novaki, Cere.

Okraj Poreč: Kaldir, Kaštelir, Sv. Lovreč Pazenatički.

Okraj Lošinj: Štivan, Martinščica.

Okraj Pula: Krmed, Barban, Šajini, Majka Božja od Zdravlja (Hreljići), Rakalj (dvorazrednica), Barat, Kanfanar (dvorazrednica), Rovinjsko selo (dvorazrednica), Sošići, Šijana (trorazrednica za dečke), Šijana (trorazrednica za deklice), Vinkuran, Jadreški, Ližnjan (dvorazrednica), Medulin (trorazrednica), Premantura, Štinjan (dvorazrednica), Pomer, Peroj, Veli vrh (dvorazrednica), Loborika, Sv. Vičenat, Krnica, Marčana, Šegotići (Vareški).

Podgornik, Lavrenčič: Zakaj se niso zopet otvorile deželne ljudske šole s slovanskim učnim jezikom v nastopnih krajih:

Okraj Kopar: Grimaldo, Šovinjak, Hrastovje.

Okraj Pazin: Dranje, Sv. Nedelja, Šumbreg, Pazin (petrazrednica), Brdo, Kožljak, Čepić.

Okraj Poreč: Zrenj, Žbandaj (dvorazrednica), Baderna (dvorazrednica), Foškulin (dvorazrednica).

Okraj Lošinj: Čunski, Unije, Nerezine, Dragozetići, Valun, Punta Križa, Predošćica.

Okraj Pula: Pornjan, Petehi, Pula (dvorazrednica v ul. Castropola), Kavran.

Interpelacija radi ljudske šole v Gorici

Podgornik, Šček: Zakaj se ljudska šola s slovenskim učnim jezikom v Gorici ni otvorila tudi v vseh tečajih od tretjega dalje.

Državni podtajnik v naučnem ministrstvu je 10. tek. m. odgovoril poslancu Wilfanu, ki je (dogovorno s tovarišem dr. Uliksom Stangerjem) vprašal po razlogih, zakaj se še nista spet odprli gimnaziji s srbsko-hrvatskim učnim jezikom v Pazinu in v Voloskem-Opatiji, kar nujno zahteva jugoslovensko prebivalstvo in za kar so ob začetku šolskega leta 1921.-22. bili podani vsi predpogoji in povrhu tudi formalne vladne obljube, kakor sledi.

Ko se je odgovarjalo na drugo vprašanje istega poslanca, ki se je tikalo zopetne otvoritve hrvatske gimnazije v Pazinu in učiteljišča, ki je prej obstajalo v Kastvu, se je priobčilo poslancu, da so se uvedle poizvedbe, da bi se ugotovilo, ali obstojijo pogoji, ki se smatrajo za potrebne, da bi se zagotovila obisk in življenska sposobnost hrvatskih gimnazij, mej tem ko se je zagotovilo, da se na primeren način poskrbi za pripravo učiteljev za hrvatske ljudske šole. Obljubljeni ukrep se sedaj izvršuje z ustanovitvijo učiteljišča v Arbanasih (Borgo Erizzo). Za gimnazije pa nasprotno uspeh poizvedeb ni bil takšen, da bi pripravil zasedaj vlado do tega, da bi premenila sedanje dejansko stanje, nekvarno seveda ukrepom, ki se lahko ukrenejo pozneje, če bo odstranjen vsak dvom o umestnosti zopetne otvoritve šol označene vrste. — Državni podtajnik Anile m. p.

KER SE BO NABIRANJE ZA ISTRSKE ŽRTVE v najkrajšem času zaključilo, prosimo vse cenj. nabiralce, ki imajo še nabiralne pole, da jih čimprej z nabranimi svotami vpošljejo podpisanemu odseku.

Odsek za pomoč Istri, Trst, via S. Francesco štev. 20, I. nadstr.

Zastopniki vojnih oškodovancev v Rimu

V zadnjih treh mesecih se je začela med vojnimi oškodovanci po Goriškem živahna agitacija, da se pospeši in uredi ugotovljenje in izplačevanje vojne odškodnine. Dosedanji sistem je povsem nezadosten, negospodarski in naravnost škodljiv za vojne oškodovance in tudi za državno upravo samo.

Prekoračili smo že tretje leto, odkar je prenehala vojna, dobili smo cele košc obljub, zastopniki državnih oblastev so pri vsaki primerni in neprimerni priliki poudarjali, da hočejo čimprej odpraviti zle posledice, ki jih je vojna v preobilni meri prinesla našemu ljudstvu. Ostali pa so le pri besedah.

Če hočemo biti odkriti, moramo priznati, da se je od naše strani prav malo storilo, da bi se zadeva vojne odškodnine spravila v pravilen tek. Par osamljenih oseb pač ni moglo doseči rešitve tega vprašanja, ki je v sedanjem trenotku brezdvomno najvažnejše za naše ljudstvo, kajti le z vojno odškodnino bomo mogli v velikem delu dežele ustvariti novo podlago za razvoj našega gospodarskega življenja. Ako nam država ne plača vojne odškodnine v polni meri, ostanemo to, kar smo danes, — berači.

Agitacijo, ki smo jo uvodoma omenili, vodi poseben agitacijski odbor, v katerem so zastopniki obeh narodnosti ter zastopniki vseh gospodarskih in pridobitvenih organizacij cele dežele. Ta odbor je priredil po celi deželi številne shode, na katerih so govorili v prvi vrsti naši državni poslanci, in kjer so se sprejele že znane resolucije glede vojne odškodnine. Na vsa pristojna mesta (ministrsko predsedništvo, ministrstvo za osvobojene kraje, generalni komisariat v Trstu, komisariat za samoupravne posle v Gorici) so se odposlale resolucije in brezštevilne brzojavke, v katerih se je izrazila naša odločna zahteva, da je treba temeljito izpremeniti sedanji način postopanja v vojno odškodninskih zadevah.

Bil je nameravan tudi velik shod v Gorici, ki naj bi na manifestacijski način zaključil agitacijo po deželi. Vsled nepričakovanih zaprek se shod ni mogel vršiti. V nedeljo dne 27. novembra 1921. so se v nadomestilo tega shoda sestali v Gorici zastopniki vseh zgoraj označenih organizacij, in mnogo županov, ter so obširno obravnavali o korakih, ki naj se podvzamejo, da se spravi to vprašanje že vendar enkrat v pravilni tir.

Navzoči so prišli do prepričanja, da je treba vladi neposredno in odločno povedati naše želje. Ivolilo se je posebno odposlanstvo z nalogo, da odide v Rim ter na pristojnih mestih obširno pojasni vse krivice, ki se godijo naši deželi v tem vprašanju. Zahteva naj tudi takojšnje ukrepe, ki naj odpravijo vse šikane, pod katerimi mora sedaj trpeti dežela, posebno pa najrevnejši oškodovanci.

Odposlanstvo, v katerem so bili zastopniki obeh narodnosti je 30. novembra t. l. odpotovalo v Rim. Slovence sta zastopala gg. dr. Peter Medvešček in Francé Gorkič, iz Gorice.

Odposlanstvo je takoj ob svojem dohodu stopilo v dogovor z vsemi državnimi poslanci in senatorji Primorja, ki so bili v Rimu. Od naših zastopnikov so se nahajali v Rimu poslanci Lavrenčič, dr. Podgornik, Šček in dr. Stanger, ki so nam šli v vsakem oziru in povsod na roko. Odposlanstvo je iskalo in dobilo stike tudi z nekaterimi skupinami državne zbornice. Vsem poslancem in senatorjem so bila podana obširna poročila o nevzdržnem položaju, v katerega je zašla naša dežela vsled nezadostnega in prepočasnega ugotavljanja in izplačevanja vojne odškodnine.

Odposlanstvo je stopilo tudi v stike z uredništvi nekaterih vplivnejših rimskih listov, da obvestijo s primernimi članki javnost o našem težavnem gospodarskem stanju in podprejo naše zahteve s svojim vplivom. Ker se je nahajal v Rimu tudi komisar za samoupravne posle Goriške in oni za Istro, se je odposlanstvo obrnilo tudi na njiju. Ko je izvedelo, da je tudi generalni civilni komisar Mosconi v Rimu, je smatralo za svojo dolžnost, da zainteresira za zadevo tudi njega kot najvišjega predstavnika državne oblasti v naših krajih.

Priznati moramo, da je bilo odposlanstvo povsod prijazno sprejeto in da so njegova točna poročila vzbudila splošno zanimanje. Nekje se je celo reklo, da bi deputacija morala priti vsaj pol leta prej, ker bi se bilo marsikaj drugače uredilo.

Po raznih daljših pogovorih s poslanci in senatorji je odposlanstvo sklenilo sestaviti obširno spomenico z natančno navedbo naših zahtev na ministra za osvobojene kraje. Zahtevali naj bi od njega, ki je najmerodajnejša oseba v odškodninskih zadevah, pomoči in izpolnitve naših upravičenih predlogov.

Svoje zahteve je odposlanstvo izrazilo v 13 točkah. K vsaki točki je bilo dodano še potrebno pojasnjevalno poročilo, ki je razpravljalo v vseh slučajih vojne odškodnine na temeljit in izčrpen način. Tako je nastala spomenica, ki šteje 48 strani in ki se je razposlala mnogih poslancem in senatorjem, da se razširi in poglobi zanimanje za naše pravične zahteve.

Glavne naše zahteve so:

I. Denar, ki je namenjen za Goriško, naj se pošlje iz Rima naravnost v Gorico in naj se radi hitrejšega in točnejšega izplačevanja podeli deželnemu zemljiško-kreditnemu zavodu v Gorici popolna neodvisnost od zveznega kreditnega zavoda v Benetkah, ki škoduje radi svojega špekulativnega ravnanja goriškim vojnim oškodovancem. Mesečni prispevki naj se nakazujejo vedno in za vsak mesec, če le mogoče, vnaprej, pod nobenim pogojem pa ne po beneških ali videmskih denarnih zavodih.

II. Država se odpovej 1% obresti, ki jih morajo plačevati oškodovanci za dobljene predujme državi. Zavodi, ki imajo opravka s predujmi, naj dobijo za svoje delo enkrat za vselej odškodnino, tako da odpade potem plačevanje obresti sploh.

III. Zadruge vojnih oškodovancev naj se zenačijo s stavbnimi zadrugami, in sicer tako, da bodo vse dobivale pred konkordatom 90% predujma na predvidevano vojno odškodnino; 100% predujmi naj se izplačujejo šele tedaj, ko je že sklenjen konkordat.

IV. Rok za vlaganje prošenj za odškodnino naj se podaljša. Oškodovanec pa mora imeti priliko, da neomejeno do sklenitve konkordata priloži svoji prošnji potrebne priloge in sploh vsaktero listino, ki bi se zahtevala ali bila potrebna.

V. Pri izplačevanju in ugotavljanju vojne odškodnine naj se upoštevajo v prvi vrsti kraji, ki so po vojni popolnoma uničeni.

VI. Povišek za predvojne cene glede stavb naj se ne določa svojevoljno in brez zaslišanja krajevnih izvedencev. Povišek naj se določi vedno v naprej, a nikdar z vzratno veljavo. Tudi povišek za pohištvo in posebno za kmetijske premičnine naj bo vedno v razmerju z današnjimi dejanskimi cenami in naj se ne prepušča v tem pogledu popolnoma prosta roka raznim uradnikom, v katerih zmožnost in nepristranost ni mogoče verjeti.

VII. Skliče naj se od ministrstva že imenovana komisija, ki naj določi posameznim vrstam izgubljenih ali uničenih predmetov predvojne in sedanje cene, ki naj bodo merodajne za sklepanje dogovorov.

VIII. Preustrojijo naj se uradi, ki jim je poverjena naloga, pečati se z odškodninskimi zadevami. Vanje naj pride tudi zadostno število slovenščine zmožnih oseb.

IX. Spomenico so podpisali vsi člani odposlanstva ter vsi državni poslanci (slovenski in laški) in vsi senatorji Primorja.

Odposlanstvo je na podlagi spomenice stopilo v pogajanje z ministrom za osvobojene kraje g. Rainerijem. Pogajanj so se med drugimi udeležili tudi naši poslanci Lavrenčič, dr. Podgornik in Šček. Že takoj v začetku smo z vso odločnostjo poudarili, da imamo besed in obljub dovolj, treba je pričeti z delom. Pogovori niso potekali vedno povsem gladko, kajti načela, ki jih je razvilo odposlanstvo pred ministrom z vsem poudarkom, so bila gospodom v Rimu do sedaj neznana. Treba je bilo precej razlaganja, da se je stvar na vse strani pojasnila in razbistrila, ter da so se naše zahteve začele umevati. Pri teh pogajanjih je posebno vplivalo dejstvo, da sta v tem vprašanju oba naroda na Goriškem popolnoma edina.

V ministrstvu za osvobojene kraje se je vršilo pet dolgih pogovorov in pogajanj. Razen tega je odposlanstvo posetilo tudi v družbi naših poslancev nekatere državne podtajnike, v prvi vrsti onega za finance in za notranje zadeve. Oglasilo se je tudi pri ministrskemu predsedništvu, v vojnem ministrstvu in pri načelniku osrednjega urada za nove dežele, da pojasni povsod naš težavni položaj in da kar najbolj široko obvesti vladne može o prepočasnem reševanju odškodninskih zadev v naši deželi in o slabem razpoloženju, ki vlada med ljudstvom radi vojne odškodnine. Sploh je odposlanstvo napravilo vse korake, da je tekom osemdnevnega bivanja v Rimu zaneslo zanimanje za naše nesrečne kraje v vse ktroge, ki prihajajo v poštev pri reševanju naših zadev.

Omenjeno naj bo še, da se je odposlanstvo enodušno in na možat način zavzelo za nekatere preganjane slovenske uradnike, katerih delovanje je za vojne oškodovance velikega pomena, ki pa jih nekateri tuji zakotni pisači sovražijo vsled tega, ker nočejo služiti njihovim nečednim namenom.

Večna pesem

Te dni se je vršila pred tukajšnjo poroto glavna razprava proti Tereziji Albrecht, ki je na trgu Ponterosso dve osebi smrtno zadela iz samokresa. Ljubimko svojega moža namenoma, neko drugo dekle pa po naključju. Prvi dan razprave so bili duhovi precej razburjeni in prišlo je do ostrih spopadov med državnim pravdnikom, braniteljem in zdravniki izvedenci. Do spopada je prišlo tudi pri zaslišanju očeta nesrečnega dekleta, Slovenca s Krasa. Ker je bil izjavil, da se ne more točno izražati v italijanskem jeziku, so pozvali kot tolmača sodnega slugo!! Temu se je uprl branitelj dr. Robba, češ da je sam čul pričo, ko je zunaj na hodniku govorila: v italijanščini.

Ta nastop branitelja nam kaže v kričeči luči, kako se našemu ljudstvu na tem ozemlju odrekajo najprvotnejše in najnaravnejše pravice. V vsaki pravni državi velja načelo, da mora biti stranki dana možnost, da more neposredno govoriti s sodnikom, da morajo biti torej tolmači izključeni, če stranka ne govori ravno jezika, ki je v vsej deželi nepoznan. Tako se seveda ne more zahtevati, da bi sodniki Primorja poznali n. pr. tudi kitajski jezik. V takih slučajih zahteva višja sila izje-

Danes vsi h „Kralju na Betajnovi. - Začetek ob 16. uri.

mo od pravila, **ki mora biti sicer neomajno in nedotakljivo, zlasti** če **stranka** govori jezik, ki ga govori večina prebivalstva v deželi. **V takih slučajih zahtevata** neoporečna pravica stranke in **zanesljivost pravosodstva — da** se sodnik neposredno razgovarja s stranko! G. dr. Robba pa zahteva, naj izjema velja za vse slovensko prebivalstvo, kot pravilo. Še več: mož ne dopušča niti tolmačev! Po njegovi misli mora slovenski človek govoriti italijansko! Seveda se sklicuje dr. Robba na to, da je stranka zunaj na hodniku izgovorila par italijanskih besed, ki jih je Robba razumel. **Vsak razsoden človek pa ve: kdor** lomi par besed v tujem jeziku, ne zna še točno in razločno odgovarjati sodniku na razna, večkrat zamotana in za pravorek odločilna vprašanja. Saj gre tu vendar za čast, osebno svobodo in bodočnost državljanov.

Znano nam je, da pozna dr. Robba slovenski jezik v toliko, da se more sporazumeti s svojimi slovenskimi strankami. Kaj bi rekel dr. Robba, če bi se zahtevalo od njega, naj govori svoj obrambni govor v slovenskem jeziku?! Recimo n. pr., da bi bil dr. Robba v Splitu. Gotovo bi tedaj izjavil, da pozna naš jezik sicer za najnujnejšo potrebo, da mu je pa absolutno nemogoče govoriti pri tako važnem nastopu, kakor je sodna razprava, slovenski. Posluževati se mora italijanskega jezika, kajti le v tem jeziku da more povedati to, kar hoče v resnici povedati. Kar bi bilo prav in v redu za italijanskega Robbo, to sme z isto pravico zahtevati tudi slovenska stranka na tem ozemlju!

Že najvišji praktični oziri govore torej proti stališču, ki se ga je oklenil dr. Robba prav brez vsake potrebe. Ako bi se hotelo njegovo načelo posplošiti, bi bila v nevarnosti vsa **zanesljivost pravosodstva! Ali tu je v igri tudi načelo, da je jezik našega ljudstva pripoznan kot enakopraven pri vseh javnih oblastvih.**

Mi in Italijani zavzemamo v jezikovnem vprašanju stališči, ki sta si popolnoma nasprotni. Mi zahtevamo enakopravnost in enakoveljavnost obeh jezikov, ki ju govori ljudstvo v deželi. Italijani pa stoje na stališču, da v Italiji ne sme in ne more biti nobenega drugega jezika razen italijanskega. Po tej poti ne pridemo nikdar do sporazuma. In vendar se morajo vsa ta navzkrižja končno rešiti. To je naloga vlade. Deželna sodnija v Trstu je n. pr. sodno oblastvo za ozemlje, na katerem je večina prebivalstva slovenske narodnosti **Ali je treba zajamčiti na tej sodniji popolno enakopravnost našemu jeziku, ali naj se pa ustanovi posebna deželna sodnija za jugoslovensko prebivalstvo dežele!** Vlada naj se odloči za eno ali drugo rešitev.

Pritegnili so nas v italijansko državljanstvo. Zato da je država dobila strategične meje, ki so ji baje neizogibno potrebne. Največja moralna dolžnost sodobne in moderne države je, da spoštuje vse pravice novih državljanov, ki so prišli v tujorodno državno tvorbo. Vlada mora urediti upravo tako, da bo ustreženo vsem potrebam in zahtevam tega prebivalstva! V moderni in pravni državi ne sme obveljati načelo, za katero se je postavil dr. Robba v omenjeni razpravi. Jezikovno vprašanje v naši deželi mora država urediti tako, da bo v skladu z načeli, ki morajo veljati v vsaki zreli in civilizirani državi.

Dnevne vesti

Kakor ti meni, tako jaz tebi! Neki italijanski list je pisal te dni, da do sporazuma med Jugoslavijo in Italijo ne more priti, in da Italija ne sme izprazniti tretjega pasu v Dalmaciji, dokler ne bodo tamkajšnjim Italijanom zagotovljene vse narodne in jezikovne pravice. Trpka beseda nam sili v pero, ko čujemo ta italijanski pogoj. Italijani namreč nikakor nočejo razumeti, da je to, kar je enemu prav, tudi drugemu ljubo, da morejo po isti pravici Jugosloveni v Julijski pokrajini zahtevati prav ista jamstva, kakor jih zahteva Italija v zaščito svojih soplemenjakov v Dalmaciji. Kdor noče priznati te resnice, ima kaj čudne pojme o pravici in o pogojih za mirno sožitje med narodi. Če je italijanskim državnikom res na tem, da pride do prijateljskega sosedstva med obema državama in do mirnega življenja med obema plemenoma, bi morali govoriti: Jugoslavija, daj nam vsa jamstva, da bodo Italijani v Dalmaciji mogli mirno živeti svoje narodno italijansko življenje, **kakor hočemo tudi mi zagotoviti svojim Jugoslovenom ista jamstva!** Ali take zares odrešilne besede ne slišimo nikdar ne iz ust italijanskih državnikov ne iz ust italijanskih politikov ne iz predalov italijanskih listov! Nasprotno. Če se mi oglašamo s povsem enako zahtevo, ki je v popolnem skladu s tem, kar zahtevajo Italijani za svoje soplemenjake v Dalmaciji, nas označajo za rovarje, sovražnike države in iredentiste. Oni zahtevajo za Italijane Dalmacije vsa jamstva in mislijo gotovo pri tem v prvi vrsti na šolstvo in na pravice njihovega jezika. Pri nas pa zapirajo slovenske in hrvatske šole, ali pa razmišljajo o načinih, kako bi šolo odtegnili vsakemu vplivu našega ljudstva, da bi naši šoli odvzeli značaj narodne šole, da bi tako postala sredstvo raznarodovanja. Za Italijane v Dalmaciji zahtevajo jamstva in odkrito izjavljajo da ne izpolnijo sklenjenih in podpisanih pogodb, dokler ne bo ustreženo tej njihovi zahtevi, istočasno pa neusmiljeno izganjajo naš jezik iz uradov in nameščajo celo v čisto slovenskih krajih uradnike, ki ne morejo občevati z našim ljudstvom v njegovem jeziku, ker ga ne znajo. Naj se ne izgovarjajo nikar, da nimajo jezikovno usposobljeni uradnikov, ko vendar vemo, koliko takih uradnikov, ki bi jim izvrstno služili, so pregnali iz dežele edino zato, ker hočejo tudi potom uradov — raznarodovati! Tako ne pojde gospoda! S takimi metodami, s tako manjšinsko politiko, ne pride do sporazuma in mirnega sožitja, pred vsem pa ne podkrepljate svoje zahteve v zaščito svojih soplemenjakov v Dalmaciji! Jugosloveni vam morejo odgovoriti na kratko: kakor ti meni, tako jaz tebi!

Iz Škednja. Spavaj, spavaj Milka moja! V tem znamenju spi že dolgih 7 let v težkem snu in v prijetnih sanjah naša «Velesila». Bližajo se nam zadnji dnevi leta 1921., leta polnega besed in brez resultatov. Malo dni nas še loči od zaključka leta. Še je čas, da se zganejo poklicani faktorji «Velesile», da bomo imeli z novim letom močno pevsko društvo, vredno svojih ustanoviteljev, vredno svojega imena in poklica, društvo, ki bo gojilo narodu, kar je njegovega. Žalostno bi bilo, če bi razpadlo v prah, kar so zgradili naši dedje s požrtvovalnostjo, s trudom in delom sebi v čast in narodu v ponos. Kje si, inteligenca? Kje je domače učiteljstvo? To bi moralo biti prvo na braniku naroda, prvo med ljudstvom, da ga vodi, uči, da mu daje nasvete. Narod bega osamljen in ne išče pomoči, ker ve, da je ne najde.

Narod sebi! Lepak vabi ljudstvo h gledališki predstavi. Ljudstvo z veseljem čita in komentira, raz lice mu sije veselje in radost: «Še nismo izumrli!» Inteligenca pa gre mimo z zaprtimi očmi in gluhimi ušesi. Poglejmo ob priliki predstave nekoliko po dvorani. Samo priprosto ljudstvo, sami trpini. Oči jim žarijo veselja, srca jim utripljajo. Nestrpno čakajo, kdaj se bo dvignilo zagrinjalo, da jim odpre pogled v življenje, ono življenje, po katerem hrepeni srce in duša. Inteligenco pa lahko seštejemo na prste. Kaj jih briga domači živelj. **Pravi čut ljubezni do lastne grude in trpečega naroda mora prevzeti slehernega človeka za kulturno delovanje med trpečim narodom.** Rdečica sramu oblije vsakega, ki vidi indiferentnost naše inteligence do svojega naroda. Poudarjamo, častne so izjeme in do teh goji naše ljudstvo ljubezen in spoštovanje.

V vasi, ki šteje okoli 10 tisoč prebivalcev (reci in piši deset tisoč), bi lahko imeli kaj več društev kot edini «Krožek». In še ta je zasluga požrtvovalne mladine. Vsa odgovornost za to pade na inteligenco, na učiteljstvo in starokopitneže. Mladina bi lahko čakala večnost na odrešenje od «zgoraj». Sama mora ukreniti, kar je potrebno. V ta namen se je ustanovil «Budilni odbor» z nalogo, da obudi vsa v Škednju spavajoča društva, v prvi vrsti pa «Velesilo». Imenovani odbor bo nastopal z vso odločnostjo, neglede na levo in desno. Spanja je zadosti! Bolje danes nego jutri.

Mladina! Le tako naprej, ker v ljubezni je delo, v delu pa napredek! S ponosom gleda nate Majka Slava, s ponosom tudi mi.

Škedenjski «Budilni odbor.

Ugotavljamo, da je bil kremonski podprefekt odstavljen, da sta mu bila odvzeta čin in plača, ker je dovolil, da krožijo po mestu avtomobili, polni oboroženih skupin. Ugotavljamo obenem, da so tudi po Trstu in po naši deželi krožili tovorni avtomobili, polni oboroženih skupin . . .

Podpore vojnim invalidom in njihovim družinam. Rimska «Gazzetta Ufficiale» objavlja odlok, s katerim se z dne 1. oktobra dovoljuje zvišanje podpore bivšim avstro-ogrskim vojakom, ki so povsem ali deloma izgubili delovno zmožnost. Ravno tako se dovoljuje zvišanje podpore vdovam in vojnim sirotam bivših avstro-ogrskih vojakov, če ne plačajo nad 500 lir davkov na leto.

Konec stavke pristaniških delavcev. Včeraj se je sklenilo, da se stavka pristaniških delavcev konča in da se delavstvo vrne na vse parnike razen one družbe Cosulich.

Cankar «Kralj na Betajnovi». Drama v treh dejanjih se vrši danes točno ob 16. uri v veliki dvorani «Gospodarskega društva» v Škednju. Režijo vodi: Karol Širok. Glavno vlogo igra Milan Skrbinšek, ravnatelj mariborskega gledališča. — **Cene:** Prvi prostor z vstopnino 8 L. Drugi prostor z vstopnino 6 L. Stojišče 3 L. Čisti dobiček je za Cankarjev spomenik.

Fašizem in njegove posledice. Članek pod naslovom «Edino sredstvo» smo pisali s predpostavko, da vlada ne odobrava fašitovskih nasilstev. Ali ta domneva odgovarja tudi dejstvu, to je drugo vprašanje in ima naša javnost o njem svoje posebne misli. Tu se hočemo nekoliko teoretično pobaviti s stvarjo. Priznajmo, da je imel Giolitti važne razloge, da je ustvaril fašizem in ga podpiral. Rabil ga je kot sredstvo proti elementom in strujam, ki so se mu zdele nevarne za državo. To sredstvo moči je imel v svoji oblasti in priznano bodi tudi, da je imelo do neke mere uspehe. Danes je stvar drugačna. Vlada nima več v svojih rokah ne moči, ne sredstva. Izgubila je vajeti iz rok. Fašizem se ji ne pokori več, upira se tudi vladi! Iz početka, po misli Giolittija, je imel fašizem služiti koristi države. Danes pa je postal nevaren element za vlado in državo. Zato je upravičeno vprašanje, ali ni Giolitti hudo grešil z ustvaritvijo fašizma? Ali ne bi bil mož veliko bolje služil koristi države, ako bi bil ubral edino pravo pot, absolutne zakonitosti, in bi ne bilo prišlo tako daleč, kakor je v resnici prišlo. Če so bili v državi res nevarni elementi, naj bi bila borba proti njim izključno le naloga državnih oblastev, varnostnih organov in sodnij. Eventuelno naj bi se bili izdali posebni zakoni, tudi če bi bili najstrožji. Pri tem bi vsaj vsakdo vedel, pri čem da je in kako se mu je ravnati, dočim danes nikče ne ve, ali naj se drži predpisov državnih oblastev ali — fašizma. Veliko zla bi se ne bilo dogodilo, če bi se bila državna uprava država poti **absolutne zakonitosti.** Zakon naj ščiti vse in naj kaznuje vse! Drugače mora neizogibno priti do anarhije.

Na dan sv. Štefana 26. t. m. se bo vršila v Konsumnem društvu pri Sv. Jakobu ob 4. uri popol. otroška prireditev v prid božičnice za slovensko šolo. Spored se objavi pravočasno. Prosimo vsa društva, da puste ta dan vse prireditve ter prihite vsi k Sv. Jakobu, da naberemo čimveč za našo ubogo šolsko deco.

Natečaj za štipendije. Začetkom šolskega leta 1921—1922 se imajo podeliti za redno dobo študij nastopni štipendiji iz ustanove «Marco Levi qdm I. V.» mladeničem, ki so pristojni v Trst, v Trstu bivajo ter so vredni in pripoznano revni: I. 10 štipendijev po 360.- lir, in sicer visokošolcem (dvema juristoma, dvema medicincema, dvema filozofoma, dvema tehnikoma in dvema umetn. akademikoma oziroma konservatoristoma). — II. 10 štipendijev po 240.— lir, in sicer: 4 gojencem tuk. obrtne šole; 2 slušalcema tuk. trgovske akademije; 2 slušateljema tuk. nautične akademije; 2 srednješolcema. — Prošnje se morajo vložiti do 31. decembra t. l. pri municiju ter se jim morajo priložiti: 1. rojstni list; 2. domovnica; 3. ubožni list; 4. izpričevala zadnjega šolskega leta; 5. dokaz o vpisu v odnosno šolo. — Trst, 14. decembra 1921. — Mestni magistrat.

Mraz v srednji Evropi. Vsled silnega mraza, ki je bil pritisnil zadnje dni po vsej Evropi, je Donava na več krajih zamrzla. Okoli 70 parnikov raznih paroplovnih družb je obtičalo v ledu, kjer bodo morali čakati do spomladi.

Iz tržaškega življenja

Požar na Kontovelu. — Hlev in senik popolnoma zgorela. Včeraj okoli 11 in pol je izbruhnil iz doslej še ne dognanih razlogov pri vratih hleva pri hiši št. 142. na Kontovelu požar, ki je naglo zajel ves hlev in tudi senik. Po celi vasi je zadonel klic na pomoč in vaščani so prihiteli, da bi pogasili silni požar, toda ves njihov trud je bil zastonj. Z veliko težavo so mogli rešiti le eno zdravo kravo iz hleva; ena je zgorela v plamenu, druga je bila ubita, a tretja je povsem nesposobna za delo, ker je vsa otečena od opeklin. Vest o izbruhu požara je bila javljena tudi v Trst, odkoder so prihiteli okoli 2.30 ognjegasci, ki so po triurnem trdem delu omejili in pogasili požar. Gospodar pogorelega hleva in senika je g. Štefan Starc, ki trpi nad 50.000 lir škode.

620 tisoč lir je zmanjkalo v genijskem tehničnem oddelku. — Aretacija blagajnika in njegovih dveh sokrivcev. Ko je bil uradnik pri genijskem tehničnem odelku Lucijan Gottardi oropan v Bošketu 50 tisoč lir, je poveril generalni civilni komisar Mosconi vitezu Cannellettiju preiskavo o stanju blagajne v genijskem tehničnem oddelku. Ta preiskava je prinesla na svetlo, da manjka v blagajni nič manj kot 620 tisoč lir. O tem primanjkljaju je izvedel tudi komisar Perilli in vitez Adorni, kateremu je bilo dano povelje, naj nemudoma aretira blagajnika pri genijskem tehničnem oddelku Josipa Venierja. Blagajnik je bil aretiran v svojem stanovanju in odpeljan v zapor Coroneo. Hoteli so ga večkrat zaslišati, toda on se je vsikdar izgovarjal, da bo izpovedal, kar ima izpovedati, ob pravem času.

Pred včerajšnjim je bil odpeljan na generalni civilni komisariat, kjer ga je že pričakovala preiskovalna komisija in vitez Adorni.

— Ali ste se zavedal primanjkljaja v blagajni genijskega tehničnega oddelka?

— Ne! —

— Gre za 620 tisoč lir, ki so izmanjkale iz blagajne, a Vi kot blagajnik ne veste o tem ničesar? —

Blagajnik ni vedel, ali naj bi odgovoril ali molčal.

— Govorite gospod Venier! Vaša dolžnost Vas kliče, da nam podaste račun o primanjkljaju. —

— Naznaniti bi moral tudi druge . . . — je dejal nato blagajnik.

— Vaša dolžnost je, da govorite . . . —

— Nekega dne meseca februarja je prišel k meni v urad moj prijatelj Raimund Malusa lastnik skladišča s tkanino v ulici S. Lazzaro št. 10, v katerega sem imel popolno zaupanje, in me prosil, naj mu posodim nekaj denarja. Jaz sem mu povedal, da ne smem razpolagati s tujim denarjem. On pa me je kljub temu prosil, naj mu posodim, sicer ga spravim v pogubo. Izročil sem mu v treh obrokih 620 tisoč lir, katerih mi pa še ni vrnil, kljub temu, da mi je zagotovil, da jih bo vrnil v najkrajšem času. —

Pozneje sta šla dva policijska agenta na Malusijev dom v ulici Giulija št. 35 in ga aretirala. Istočasno je bil aretiran njegov brat Virgilij Malusa. Osumili so ga, da je v zvezi z bratom.

V Malusajevem skladišču je bilo zaplenjenih 12 tisoč lir. Policija preiskuje, ali ni bil morda zamotan v to zadevo.

Lačni gospodje v denarni krizi. Ura na stolpu mestne hiše je odbila ravno poldne, ko so vstopili trije elegantno oblečeni gospodje v gostilno «Al Trovatore» v ulici dell'Orologio, se vsedli za zagrnjeno mizo in si naročili prvovrstno kosilo ter več steklenic izbranega penečega vina. Gospodje so bili kaj lačni in žejni, kajti v teku par minut so bili s kosilom in s pijačo pri kraju. Nato so si prižgali z gotovo eleganco dišečo egiptovsko cigareto in puhali modrikast dišeč dim v kolobarje. Tu pa tam se je kdo leno zganil s sedišča in pogledal skozi okno na ulico, kjer so se pomikali ljudje, zaviti v tople suknje. Dva gospoda sta se naveličala sedeti za prazno mizo: vstala sta s sedišča in dejala tretjemu prijatelju:

—Ostani le v gostilni; midva se vrneva takoj.

In gospoda sta zapustila gostilno za... vselej. Tretji gospod je pa med tem časom pridno naročeval steklenice penečega vina, si mel roke od samega veselja, da ima tako dobra prijatelja, ki plačujeta za njega pijačo, in zalival vedno suho grlo...

Prijatelja sta bila že dve uri odstotna. Njemu se je zdela ta stvar čudna, a tolažila ga je misel, da se mudita s kakim znancem. Ure so potekale, gospod je premišljeval, kje naj bi se nahajala prijatelja, gostilničar je ugibal, kaj dela gospod toliko časa v gostilni. Tedaj stopi k njemu in mu reče s ponižnim glasom:

— Prosim gospod plačati. Račun za vse tri osebe znaša 60 lir....

Ko je slišal gospod o «60 lirah», je prebledel in obstal, kot da bi bil padel iz oblakov. Gospodu ne bi se zdel sicer znesek visok, ko bi imel v listnici par stotakov. Toda gospod ni imel «slučajno» pri sebi niti počenega groša. Krčmar je razumel, da je gospod v denarni krizi, a njegova denarna kriza mu je bila deveta briga: poslal je po orožnike. Ti so prijeli gospoda in ga sprejmili iz gostilne «Al Trovatore» v dobroznani hotel «Coroneo». Gospodič se imenuje Rihard Bilucaglia.

Poslano*)

Podpisani izjavljam, da nimam z gosp. L opoldom Vuk, čevljarskim mojstrom v Nabrežini (postaja) prav nobenih trgovskih stikov. Svojim cenj. odjemalcem pr poročam svoje izdelke tudi nadalje.

Sv. Križ, 6. decembra 1921.

Franc Paulina
čevljarski mojster.

971

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko kolikor mu zakon veleva.

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA v TRSTU
Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.
Delniška glavnica in rezervni zaklad K Č. St. 225,000.000
Izvršuje kulantno vse bančne in menjalnične transakcije.
Uradne ure od 9-13

Mali oglasi

se računajo po 20 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2'—. Debele črke 40 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 4'—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

27 LETEN mladenič, v stalni, dobri službi, z nekaj prihranki, želi znanja s pridnim, priprostim a nadarjenim jugoslovenskim dekletom od 18—26 let, ki ima nekaj svojega premoženja v gotovini ali v nepremičninah, v svrho takojšnje ženitve. Resne ponudbe s sliko, katera se vrne v osmih dneh, na upravništvo pod «Jugovič 27». Stroga tajnost. 2304

17 LETEN mladenič, s trirazredno meščansko šolo, želi vstopiti v kako trgovino. Rozzol, Molino a vento 32. 2305

HARMONIKA, nova, tržaški sistem in popolna, moderna kuhinja se ceno prodata. Pasquale Revoltella št. 463, vratarica. 2306

HIŠA z osmimi prostori, hlevom, in vrtom z vodo, se proda. Škedenj 991. 2307

POROČNA soba, nova se proda. Sv. Ivan, nova cesta 1823, nad norišnico. 2308

BOŽIČNA DREVESA se prodajajo v via Scorzeria št. 5, (blizu ex Barriera) na dvorišču. 2309

HIŠA, v Nabrežini št. 263, ob glavni cesti, blizu postaje, obstoječa iz 2 sob, kuhinje, kleti z vrtom in dvoriščem, se proda za L 14.000. Pojasnila se izve istotam. 2310

MALA SOBICA z električno razsvetljavo se odda v najem. Campo S. Giacomo št. 5, IV. 2311

DEČEK 14—16 let inteligenten za zobozdravniški atelje se išče. Naslov pri upravništvu. 2312

ZGUBILA se je listnica z malo svoto denarja in z nekim dokumentom. Kdor jo je našel naj jo prinese v uredništvo «Edinosti». 2313

PRODA se kočija «Vittoria» elegantna in en voz za enega konja vse v dobrem stanju, cena ugodna. Obrniti se na Notarangelo, Via Torre bianca 28. 2315

BOLEZEN na gobcu in na parkljih ozdravi mnogo let preiskušeno zdravilo, ki se dobi v sečanski lekarni. 53

PEKARNA s stanovanjem se proda za 28.000 lir. Naslov pri upravništvu «Edinosti». 2314

SLAVNEMU OBČINSTVU naznanjava, da sva odprla pri «Donijotu» zalogo stavbenskega lesa na drobno in debelo po najnižjih cenah. A. Žuljan in P. Zubin. 2303

OBDELANO ZEMLJIŠČE, veliko se da v najem ali takoj proda. Pojasnila v ul. S. Francesco 31, IV. desno. 2299

AKADEMIČNA PLESNA ŠOLA, Campo S. Giacomo 5. V nedeljo od 17—24 plesna zabava. 2300

AKADEMIČNA PLESNA ŠOLA, Campo S. Giacomo 5. V nedeljo od 10—13 skupna vaja za novi salonski Tango, ob sredah in sobotah od 6—8 vaje za novince. 2301

POPOLNOMA nov vožiček, močan, na 4 peresih, pripraven za mesarje ali družino, ima na prodaj Alojzij Vagheka, vrvar v Postojni 2292

NOVE POSTELJE za L 95.—, vzmeti L 60.—, žimnice iz volne L 145.—, iz morske trave L 50.—, nočne omarice, umivalniki, chiffonier, omare, popolno pohištvo za sobe po izredno nizkih cenah. Fonderia 3. 2295

VINO belo, črno, 10—11 stopinj ponuja Martin Krajcar, Fontana pri Vršaru, Istra. 2126

ZA RAZKUŽENJE na gobcu in parkljih obolele živine in za preprečitev te bolezni priporoča izkušeno sredstvo lekarna v Il. Bistrici. 2193

POZOR AMERIKANCI! Proda se posestvo obstoječe iz dveh enonadstropnih hiš, (v eni se nahaja staroznana, dobroidoča gostilna) gospodarskega poslopja, njiv in dveh vrtov, od katerih eden je urejen za gostilno. Gostilna se nahaja tik farne cerkve v večjem kraju ob železnici. Ponudbe pod «Ugodna prilika» na upravništvo lista. 2241

KUPUJEM dnevno cunje čiste, bele in barvane, morsko travo in žimo, kakor tudi volno vsake vrste ter plačujem po najvišjih cenah. Cohen, Solitario 1. 67

POROČNE SOBE od L 1600 naprej, jedilnice, pisarne, amerikansko pohištvo za urade, železne postelje po zmernih cenah v skladišču via Udine 25. 2272

POPOLNA, moderna spalna soba, kuhinja in divan se prodajo. Vrdela Farneto št. 1210, pritličje. 2274

SLUŽBE kakršnesibodi iščem v mestu ali na deželi. Vešč sem več jezikov v govoru in pisavi. Naslov pri upravništvu. 2296

KROJAČNICA August štular, ul. S. Francesco D'Assisi št. 34, III. nad. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 23

PRIPOROČA se dobroznana brivnica Josip Jerman, Trst, ul. XXX. Ottobre 14. (37

UBIRALEC in popravljalec glasovirjev in harmonijev. Pečar Andrej. Trst. via Coroneo 1, V. nad.

POZOR! Srebrne krone in zlato po najvišjih cenah plačuje edini grosist Belleli Vita, Via Madonnina 10, I. 38

STEKLENE ŠIPE vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. Postrežba na dom. Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 55

KRONE srebrne in zlate, plačuje po najvišjih cenah Pertot, Via S. Francesco 15, II. 50

ZLATO in srebrne krone plačam več kot drugi kupci. Albert Povh, zlar, Mazzini 46 (v bližini drvenega trga). 44

POSTELJE iz trdega lesa L 100.—, žimnice 40.—, vzmeti 55.—, ponočne omarice, chiffonier, vse novo, prodam zelo ugodno. Fonderia 12, I. desno. 59

FLUID ZA KONJE, redilni prah za živino, vsakovrstna zdravila za živinske bolezni. Zaloga v lekarni, II. Bistrica. 62

Za novo leto!

Vsi oni gg. trgovci v mestu in na deželi' ki si žejo nabaviti **„Skladne koledarje“** z imenom svoje tvrdke, naj se blagovolijo obrniti v knjigarno in papirnico J. ŠTOKA, Trst, Via Milano št. 37.

Koledarji za leto 1922.

„VEDEŽ“ splošni žepni koledar za vse stanove z najrazličnejšo in najzanimivejšo vsebino, z beležnico in dvema predaloma, ki služi obenem kakor listnica stane lično vezan L 3.--, elegantno v platno vezan pa L 4.—. Z „Vedežem“ izšel je tudi njegov spremljevalec

„Mlini prijatelj“

družinska zabavn in podučna knjiga splošne vsebine ter stane samo L 2.—.

„Skladni koledar“ brez nastavka L 2.— z nastavkom L 2.50.

Dobijo se v knjigarni in papirnici **J. Štoka, Trst, Via Milano 37** ter po vseh glavnih trgovinah po deželi.

Preprodajalci dobijo znaten popust.

Proda se takoj

na Bledu v najlepšem letovišču Slovenije, moderna zidan

1) Hotel (Pension)

z vrtom in verando. 11 lepih sob, 9 popolnoma opremljenih z lepim pohištvom, 4 velike kleti, pripravne za trgovino z vinom ter veliko in dobro ledenico.

2) Hiša z dobro vpeljano trgovino z mešanim blagom

s 4 obsežnimi trgovskimi lokali z inventarjem in v nadstropju 3 stanovanjskimi prostori, s pritiklinami in vrtom za zelenjavo. Hotel in hiša imata vodovod in električno razsvetljavo ter stojita s upaj na križišču cest in na prometnem kraju v neposredni bližini kolodvora in jezera. Cena zmerna.

Resne ponudbe na: **A. Vidmar, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 3.** (987)

HIŠA

na krasnem solnčnem prostoru z velikim vrtom brez strank, se takoj proda. Potreben kapital K 200.000 Stanovanje bo v najkrajšem času na razpolago. — Več se poizve v Cankarjevi ulici 9. Šudenci pri Mariboru, Jugoslavija, pri gospoci Rank. (5

PODLISTEK

KAPITAN MARRYAT

Leteči Holandac

Roman (21)

VI. POGLAVJE.

«To je torej soba, ki je bila tako dolgo zaklenjena!» je naslednjega dne vzkliknila Amina, vstopivša notri, medtem ko je Filip še vedno trdno spal, utrujen od bdenja prejšnje noči. «Da, to je ona soba, zaduhlo je!»

Amina se je ozrla okrog sebe in ogledala pohištvo. Njene oči so se tudi ustavile na ptičnih kletkah; pogledala je notri.

«Uboge živalice!» je govorila, «tu se je torej materi prikazal njen mož. Hm, mogoče res, Filip pravi, da ima za to dokaze. Mica je prevrnjena — to je najbrže povzročil nepopisen strah; tudi pletivna košarica je bila žrtev ženskega strahu! Lahko bi vse to povzročilo škripanje miške in vendar leži nekaj svečanega v dejstvu, da že toliko let ni nobena živa duša prekoračila tega praga.

Ne čudim se Filipu, če pravi, da spada tako pekoča tajnost le semkaj — toda ostati ne bo samo tu!»

Amina, ki je bila že od nekdaj navajena hišnega opravila, se je odpravila na delo. Skrbno je začela očiščevati vsak del sobe in vsak kos pohištva. Na mah so izginile pajčevine in prti iz prahu. Na sredo so morali zofa in miza, melanholični kletki pa sta morali proč. Ko je Amina svoje delo dokončala, je veselo svetilo solnce skozi odprti okni in soba je zadobila prijazno lice. Amina je bila vedno mnenja, da izgube viharni vtisi svojo grozotnost, če nanje spominjajoče predmete odstranimo. Zato je sklenila Filipa pomiriti, kajti ona je z vso ognjevitostjo in vročekrvnostjo svojega pokolenja shranila njegovo podobo v srcu in bila pripravljena, da ga pridobi zase. Spet in spet je šla na delo, dokler ni dobila vsa soba izraz svežosti in jasnote.

Toda tudi pletivno košarico z vso njeno vsebino vred, pred katero je Filip vztrepetal kot pred kačo, je Amina odstranila. Na tleh so ležali ključi, ki jih je mladenič pozabil pobrati. Amina je odprla omari, izčistila steklena vratca in že je bila pri srebrnih posodah, ki jih je hotela razvrstiti, ko je vstopil njen oče.

«Križanji!» je vzkliknil Mynheer Poots, «in vse to je iz srebra! Da, potem mora biti res zelo bogat. Toda kje je denar.»

«Ne brigajte se zanj, oče; vaše premoženje je na varnem, in da ga niste bili oropani, se imate zahvaliti le Filipu Vanderdeckenu.»

«Že res, toda kar hočte, tu živeti — dotovmnogo pojé — kaj mi bo plačal zato? Lahko bi mi dal mnogo, saj je pri denarju!»

Amina se je zaničljivo posmehnila, pa ni ničesar odgovorila.

«Rad bi vedel kje neki hrani denar. Odpotoval bo, kakor hitro dobi ladjo? Kdo bo potem prevzel njegovo premoženje?»

«Jaz, oče,» je odgovorila Amina.

«Ah — da — dobro, bomo že poskrbeli. Ladja se lahko potopi.»

«Ne, oče, poskrbeli ne bomo mi. Vi nimate s tem ničesar za opraviti. Brigajte se za svoje prihranke.»

Amina je srebrno posodo spravila nazaj v omaro, ki jo je spet zaprla in je pred odhodom vzela ključe s seboj, medtem ko je njen oče ostal v sobi in gledal skozi steklena vratca opajajoč se nad bleskom srebra, ki ga je motril nepremično, od časa do časa mrmrajoč:

«Da, vse je čisto srebro.»

Po stopnicah je prišel Filip; ko je na poti v kuhinjo prišel mimo sobe, in zagledal pred omaro Mynheer Pootsa, je tudi on vstopil. Nad prijetno izpremembo ni bil sicer nič presenečen, toda čutil je iskreno zahvalo njej, ki je vse tako lepo uredila. Tedaj se je prikazala Amina, prinašajoč zajuterk in njene oči so več govorile kot bi mogla povedati z besedami. Mladenič se je čutil pomirjenega in se, boljše volje kot doslej, vsedel k mizi.

(Dalje)

Vesti z Goriškega

Iz Nabrežine. Dramatični odsek «Javne ljudske knjižnice» v Nabrežini priredi na dan sv. Stefana na svojem novem odru Finžgarjevo ljudsko dramo v treh dejanjih «Razvalina življenja.» Začetek ob 4. uri popoldne.

Ker je ta drama našega najboljšega ljudskega pisatelja za Nabrežince kakor tudi za bližnje vaščane nekaj novega, upamo, da se bo občinstvo za to prireditev zanimalo, ter v obilnem številu posetilo predstavo.

Odbor.

Poziv in prošnja okrajnemu komisarju v Gorici. V Trstu, v velikem trgovskem mestu se prodaja meso po 6 L 40 c, pri nas, v mali vasi goriške okolice pa po 8 L. In vendar gre živina od nas v Trst in ne narobe, in vendar ima tržaški mesar veliko večje izdatke (užitnina, najemščina i. dr.) nego vaški. Ako se torej v Trstu prodaja meso po 6 L 40 c, moralo bi se pri nas prodajati še veliko ceneje! Prosimo torej okr. komisariat, da določi tudi za okoličanske mesarje cene, po katerih imajo prodajati, da ne bomo prepuščeni na milost in nemilost oderuhom. Živino plačuje pri nas mesar po 2 L, včasih (v slučaju nezgod) še ceneje, a meso je vedno le po 8 L! Cene naj se določijo in javno razglasijo, da bo občinstvo vedelo, pri čem da je, in da se lahko tudi pritoži. Dolžnost vladnih organov je, da poskrbe tudi v tem obziru, kajti če se dnine in plače nižajo, je potrebno, da se cene živilom prilagodijo razmeram.

Tatvina v biljanskem župnišču. Dne 20. novembra so obiskali med sv. mašo od 7½ do 9. ure neznanci biljansko župnišče, ki je vsled vojnih razmer bolj podoben vsemu drugemu, kot stanovanju. Vlomili so skozi skedenj v neko shrambo, tam so prevrtali pod in debeli zid, prišli v kuhinjo in začeli svoje rokovnjaško delo po sobah. Odnesli so 890 L papirnatega denarja, 100 srebrnih kron, zlato uro z verižico, vredno 1200 L in par novih črevljev. Neverjetno je, da bi bili tatovi tujci, ker je vse kazalo, da so jim stvari dobro znane. Seveda o njih ni ne duha ne sluha.

Elektrika zadnje čase Goričanom precej nagaja. Kar naenkrat je v temi vse mesto, četudi od pete ure popoldne ne smejo delati motorji po vseh obratih. Je res, da je malo vode, a to vendar ni prvič, da je vode malo; včasi svetilne elektrike vseeno ni tako zelo primanjkovalo, kot jo primanjkuje danes. Kaj pa bo, če začne enkrat teči tramvaj, ki ga že tupatam poizkušajo od gledališča pa do južnega kolodvora. Pravijo, da mora pričeti voziti vsak hip. Res, čas bi že bil — če bo električna sila dovolj velika.

Cerkno. V nedeljo dne 8. decembra se je vršil lep koncertni in recitacijski večer v Cerknem, ki je bil ob enem tudi proslava S. Gregorčičevega spomina. Koncert in cel večer je izpadel sijajno, v čast prirediteljev in domačinom, ki so zraven sodelovali, kakor onim, ki so se vdeležili tega večera v obilnem številu.

Vesti iz Istre

«Dagi un bačo». — — — Pela je pri pevskem društvu in pri cerkvenem pevskem zboru. Z belo-modro-rdečim trakom čez prsa je nastopala pri veselicah, iz njenih dekliških ust se je razlegala sladko doneča slovenska govorica. Bila je vzor vrlega slovenskega dekleta.

Prišel je mladenič, govoril je tudi on slovenski, saj je bil iz miljskih hribov doma. Dala mu je roko in srce, odvedel jo je kot mlado nevesto na svoj dom...

Z dekletom v naročju je prišla na obisk k svoji materi, bratu in sestram. — toda čuj! — ali se moti moje uho ali slišim prav, s svojim otrokom govori: dagi, dagi un bačo ala šantola, no pjanzer, no, pičina mia, in druge take nežnosti. Otrok seveda skuša odgovarjati v tistem jeziku, ki ga mati uči; moje srce krvavi, ko vidim in slišim to, ko čutim, da je iz srca nekdanje vrle deklice izginila zavest in ponos slovenske žene, da jo je omračil duh suženjstva, da je pozabila, da jo je rodila slovenska mati ter da je dolžna naučiti svojega otroka slovenskega jezika. O gorje tebi, domovina, če bi imela mnogo takih hčera! Aleksa T.

DAROVI

V spomin pok. Leopolda Milič, daruje družina Drufovka 25 L, za rojanske vojne sirote. Denar hrani upravništvo.

Darovi za nesrečne žrtve v Istri

Josip Knaus, župnik, Graga 7, Nab. pola št. 252 gosp. Legat 46, nabrano v gostilni Filipčič v Sežani 25, Karlo in Marija Šiškovič, Černikal-Herpelje v spomin svojega sina Karlučita, katerega je danes tri leta povozil vojaški avtomobil 50.

Zaduji izkaz: 149.865 L in 6508 din.
Skupaj: 149.993'65 L in 6508 din.

Velika zaloga in tovarna pohištva
A. JUG — Trst
Tovarna ulica sv. Martiri štev. 21
Zaloga ul. sv. Lucija 5 in ul. dei Fabbri 10
Velika zaloga spalnih in jedilnih sob, kuhinjskega pohištva kakor tudi drugih predmetov.
Delo solidno. Cene zmerne.

Zaloga pšenične moke
in drugih mletenih proizvodov 968
valjčnega mlina W. Jochmann
Glavno zastopstvo za Kras z zalogo pri
LEOPOLDU ŠIRCA — Dutovlje.

„ITALIA PREVIDENTE“
Vzajemno zavarovalna anonimna družba proti požaru. — Glavno zastopstvo v Rimu.
GLAVNO ZASTOPSTVO
Trst, ul. S. Nicolò št. 11, I. n.
Telefon št. 24-86 bis 759
Agenti in zastopniki po vseh glavnih krajih.

Josip Spechar
Trst, Via S. Caterina št. 7 — Piazza Mazzini
Velika izbira sukna in blaga za gospode. Zunanji in domači izdelki najnovejšega in lepega kroja po zelo ugodnih cenah. Velika zaloga izgotovljenih oblek za moške in otroke, površnikov, paletots, hlač in gilet fantasia itd. itd.
46

Cepljene trte
raznih domačih in tujih vrst ter podlag, strogo sortirane in zajamčene. se dobijo pri
Forčiču, Preserje p. Komen. 879
BILFE, sadna drevesa itd. po znižanih konkurenčnih cenah. — Zahtevajte cenik.

Urarna in zlatarna
FRANCESCO BUDA
Trst, Via Scalinata št. 1
sprejema vsakovrstna popravila. — Cene vedno najnižje. 41
Kupuje srebrne krone.
Pozor na naslov! Pozor na naslov!

POZOR!
Prodajalci in mizarji!
Okraski za rakve, pajčolanasta pokrivala, obleke in čevlji za mrtvece. 66
Zaloga na debelo po zmernih cenah
A. Kunz, Trst, Via Ugo Foscolo Štev. 15.

Urarna in zlatarna
Lorenzo Macor
Trst, Via Udine 26.
Velika izbera budilk, regulatorjev, kuhinjskih ur in drugih urarskih potrebščin. Kupujem in zamenjujem zlato, srebro in dragulje. Lastna delavnica. 58) Dela se izvršujejo tekom dneva.

GORIŠKA PRATIKA
za leto 1922
je izšla z zelo zanimivo vsebino. Vsaka slovenska družina jo mora imeti.
Cena L 1.60
Dobi se v Gorici v knjigarni „Katoliškega tiskovnega društva“ Via Carducci štev. 2. 904
- ZAHTEVAJTE JO POVSOD -

Kdor želi imeti krasno sliko po nizki ceni, naj se obrne samo na
Fotografični zavod DAGUERRE
Corso Vittorio Emanuele št. 39
-- Razglednice od 10 lir naprej --

KOŽE USNJE
ter vsi v čevljarsko obrt spadajoči predmeti
ulica Udine št. 49
(prej Belvedere)
Priporoča se
(27) F. CINK

ETERNIT
Zaloga: Trst, Piazza Vittorio Veneto 4
(prej Piazza delle Poste).

ALFA-LAVAL izdeluje najboljše stroje in opreme za mlekarne in sirarne.
Ta pri nas že pred vojno splošno upljana tvrdka instalira kompletne mlekarne s parnimi napravami, pasterizatorji, hladilniki, posnemalniki, pinjami, tehtnicami za mleko, črpalnicami, kangljami itd., razprodaja pa tudi posamezne stroje in obavlja popravila pri njej kupljenih strojev.
Še posebno znani pa so njeni posnemalniki.
Alfa-Lavalovi posnemalniki
se izdelujejo v vseh velikostih. Najmanjši posnema 1 liter mleka na minuto in je vporabljiv v najmanjših gospodarstvih (20—30 L mleka na dan.) — Za vsa podrobna pojasnila, ceno in nabave se je obrniti na (11)
Ing. D. Gustinčič, Trst, Sv. Ivan 1009.

Uvožna in izvozna tvrdka
Debiasio & Domenis
Trst, via Coroneo 13, telef. 12-34
opozarja na novodošle velike partije steklenine, porcelane, emailirane kuhinjske posode in najrazličnejših šip v originalnih zabojih po najnižjih konkurenčnih cenah.
Vse blago je češkega izvora. 33

Ljubljanska kreditna banka
Podružnica v Trstu.
Centrala v Ljubljani.
Podružnice:
Celje, Borovlje, Gorica, Sarajevo, Split, Trst, Maribor Ptuj,
Delniška glavnica K 50.000.000. Reserva K 45.000.000
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3½% na žiro-račune proti 3% obrestovanja
Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice.
Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13

Neprekosljivi
PALMA
gumijev podpetnik
Zastopstvo za Julijsko Krajino
Ermanno Morgenstern — Trst
Via Ugo Foscolo 3

Trgovsko-obrtna zadruga
v Trstu
registrovana zadr. z neomejenim jamstvom
Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.
Obrestuje navadne hranilne vloge po
5%
vloge, vezane na trimesečno odpoved.
po 5½% ako znašajo 20-30.000 Lit.
po 6% ako znašajo 30-40.000 „
po 6½% ako presegajo 40.000 „
Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune
Posoja hranilne pušice na dom.
Za varnost vlog jamči poleg lastnega premoženja nad 2300 zadružnikov, vredno nad 50 milijonov lir.
Daje posojila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.
Uradne ure od 8—13.
Tel. št. 16-04. Tel. št. 16-04.

ČEVLJARNICA 57
MICOLICH
Trst, via Udine 32 (vogal L' Aquila)
Izbera moškega, ženskega in otroškega obuvala. — Lastna delavnica. — Sprejema naročila po meri. — Cene zmerne.

„MIR“
Glavna vzajemna zavarovalna družba proti požaru in drugim nezgodam
s sedežem v Milanu.
Zastopnik družbe
„L' Urbaine“ et „La Seine“
v PARIZU.
— Društveni kapital 10,000.000. —
Zastopstva v
Avstriji, Ogrskem, Jugoslaviji, Transilvaniji.
Glavno zastopstvo za Istro
Trst, Via San Nicolò štev. 11.

KUNINE
zlatičine, lisičje, dihurjeve, vidrine, jazbečeve ter zajčeve
KOŽE
plačuje po najvišjih cenah. 16
D. WINDSPACH, Trst, Via Cesare Battisti (Stadion) št. 10, II. nadstr.

Tvrdka Race & Co
Trst, Riva Grumula št. 2.
Velika zaloga istrskega belega in črnega vina, kakor tudi vermouta, marsale in tropinovke.
Vina za tranzit nasproti trgovini Hangar molo Venezia. 66
Telefon 24-95. Brzojav: Racecc

Najstarejši slovenski denarni zavod.
Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga z omejenim poroštvom,
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torrebianca štev. 19, I. n.
Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje
po 4%
večje in stalne vloge po dogovoru.
Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.
Uradne ure za stranke od 9 do 13.
Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.
Št. telef. 25-67.

V. Giuseppe Caprin 5
Pri Sv. Jakobu — Via Giuseppe Caprin 5
dobite v
ČEVLJARNICI FORCESSIN
najtrpežnejše
OBUVALO ZA MOŠKE, ŽENSKE IN DEČKE.
Specijaliteta otroškega obuvala.
Cene posebno zmerne. Postrežba točna.
V. Giuseppe Caprin 5

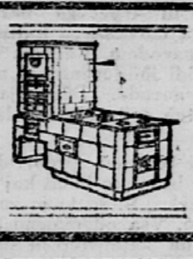
Purlič Andrej
Trst — Via Media št. 6 — Trst
ima na prodaj večjo množino izgotovljenih štedilnikov ter prevzema in izvršuje točno vsakovrstna nova naročila

Pod ugodnimi pogoji in po zmernih cenah nudijo letos
VINSKE KLETI
BRATA ABUJA
Gorica — Via S. Antonio 4 — Gorica
Kojsko, Števerjan (Brda) 979
velike množine: vipavskih, furlanskih, istrskih vin in briške rebule.

Pozor na domačo tvrdko!
FRANC SAUNIG, Gorica, Gosposka ulica sečaj Via Carducci št. 25,
naznanja slavnemu občintvu, da ima veliko izbero **šivalnih strojev** več vrst za krojače, šivilje in čevljarje
iz najboljših nemških tovaren, katere jamči 10 let.
Dalje velika izbera dvokoles. Izjemno prodaja tudi na obroke. — Ceniki na zahtevo pošljine prosti. Lastna mehanična delavnica. 45
Podružnica v Kobaridu št. 21. Podružnica v Kobaridu št. 21.

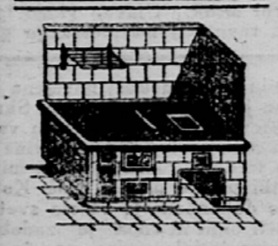
A. D. MASI & G. SFERZA
Mavricija Wackvitza nasledniki
Trst, ulica Torre bianca 32. Telefon 29-83.
Velika izbera majoličnih in železnih peči, železnih prenosljivih štedilnikov znamka „Triumph“, popolnega železja za ognjišča, pečic za ognjišča, vratic iz litega železa, plošč iz litega tirolskega železa, ražnjev, cevi in aparatov „Johon“ za dimnike. (13)
Zaloga majoličnih plošč za prevlačenje

: JADRANSKA BANKA :
sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.
Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji
Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.
Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu